БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 137 (8662)
ИЮНИИН 12
ЧЕТВЕРГ
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ажалшадай амаралта

Ажалшадай амаралтые һайнаар эмхидхэхэдэ эгээл таарамжатай —зунай саг ерэбэ. Республика оторнай парк болон сэсэрлиг сауд, стадион, уһанай станцинууд эгдэжэ, олон зоной амаржа, сүөөтэй сагаа болбосоноор үнгэргэ арга бии болоо.

Советскэ орондо ажалша хүн бүэн амарха эрхэтэй. Арад зонойно ажабайдалые улам саашань айжаруулхын түлөө саг үргэлжэ эмсэжэ байдаг Коммунистическэ арти, Советскэ правительство жалшадые аятай зохидоор амаруулха хэрэгтэ ходоодоо анхарал абидаг. Советскэ хүнэй мэдэлдэ оё һайхан газарта тогтооһон саатори, амаралтын гэр, парк, болон адууд, клубууд болон Культурын айшангууд бии. Ажалшадай элүүр ахые сахиха, амаралта эмхидхэхэ эрэгтэ жэлһээ жэлдэ тон ехэ мүнн зөөри гаргашалагдадаг.

Манай республикын хото гороуд болон хүдөө нютагуудаар һүүй жэлнүүдтэ шэнэ шэнэ парк, сад сэрлигүүд бэлдэгдэжэ, курорт олон амаралтын гэрнүүд улам ри һайнаар хүдэлдэг боложо йна. Гүрэнэй, профсоюзна эмхиүдэй мэдэлдэ байһан амаралтын зарнуудһаа гадна, хүдөө нютаудаарнай һүүлэй үедэ колхозууй амаралтын гэрнүүд баригдажа, ндэ колхознигууд олоороо амарг болонхой. Мүнөө колхозуудай калай эмхидхэл улам бүри һайржа, артелиин ажалда хүдэлжэ һан хүнүүдтэ амаралтын үдэрүд тогтоогдодог боложо эхилээ.

Сэлэнгын аймагай Карл Маркн нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд эдынгөө амаралтын гэртэй боһоор үнинэй. Энэ колхозой гэүд, тэрэшэлэн бэшэшье тээһээ эһэн ажалшад Самхаг гэжэ үзэсэн гоё газарта байгуулагдаһан аралтын гэртэ ерэжэ байха зуу, сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэрэ, бэе махабадаа бэхижүүлдэг йха юм. Тус колхозой правлени, ртийна эхин организаци амалтынгаа гэртэ байгшадай культурна болон ажаһуудалай эрилтые үдөөр хангахын тула ехэ оролго гаргана. Аглаг һайхан агаараятай зохидоор амарһан хүнүүд ель колхозойнгоо ажалда ваас ехэтэйгээр хүдэлдэг байна.

...ун Түнхэнэй аймагай Аршаанай гэдэ тэндэхи колхозууд хооронамаралтын гэр, Курумканай агай колхознигуудай амардаг ргын болон Хүшэгөөрэй аматын гэрнүүд республика дотомэдээжэ болонхой. Амаралтын гэрнүүдтэ хүн зоной амархада рамжатай зохид байдаг, ариг р һайнаар сахигдадаг, ажал тэндэ бэеэ аргалуулжа, хүсэ алаа нэмээдэг.

...адна, республикымнай зарим козууд һүүлэй жэлнүүдтэ ажал элмэридөө амжалтаараа суурн хүнүүдээ путёвкоор курорт он санаторинуудта олоорнь эльхэ, амаруулдаг боложо байна. нь ехэ һайшаалтай.

Зунай үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэри түлэг дундаа ябадаг гэжэ мартаха ёһогүйбди. Тиимэһээ мал ажалда, мүн үбһэ, таряа хуряалгада хүдэлжэ ябагшадые сүлөөтэй сагтань һайнаар амаруулхын, культурна эрилтыень гүйсэд хангахын түлөө культурын хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай правленинүүд, совхоз болон РТС-үүдэй профсоюзна организацинууд хэмжээ абаха уялгатай.

Гэхэ зуура, зарим газарта ажалшадай амаралта тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Аймаг бүхэндэ шахуу элдэб минеральна уһатай булаг—аршаанууд бии. Зунай үедэ тэндэ ехэ олон зон сугларжа, сагаа үнгэргэдэг байна. Теэд аршаануудай дээрэ хүнэй байха газар түхеэрэгдээгүйһөө боложо, тэндэ амарагшад задагай зайдан, шииг нойтотой отогууд соо байха баатай болодог. Тэндэнь ариг сэбэр сахигдадаггүй шахуу, санитарно-һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байха юм. Гадна, нютагай аршаануудай уһан үшөөл шэнжэлэгдээгүй, хүнэй бэедэ таараха таарахагүйнь һайса элирүүлэгдээгүй байһаар. Энээн тушаа республикын Элүүрые сахиха министерство анхаралаа табиха зэргэтэй аад, өөдтэй юумэ хээгүй байшоо.

Хүнэй бэе махабадада үнэхөөрөө туһатай гэгдэһэн аршаануудтай газарта колхозууд хоорондын амаралтын гэрнүүдые барижа, тэндээ хүн зониие культурнаар амаруулха тушаа аймагуудай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхэ ёһотой.

Аймагай болон колхозой центрнүүдтэ стадионуудые бэлдэхэ, элдэб наада эмхидхэхэ, талмайнуудые түхеэрхэ тон шухала. Тэрэшэлэн сэсэрлиг садуудые гоёохо, тэндэхи ургамалнуудые харууһалха хэрэгтэй.

Улан-Удын ажалшад зунай сагта Сэлэнгын баруун бэедэ гаража гү, али Дээдэ-Онгостойдо ошожо, амаралтынгаа үдэр үнгэргэдэг заншалтай. Городоймнай культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, комсомолой организацинууд тэндэ олон зоной хабаадалгатайгаар элдэб спортивна мүрысөө эмхидхэхэ, хатар наада хэхэ, концертнүүдые табиха, ном болон газетэнүүдые абаашаха гэхэ мэтэ ниитын-культурна хүдэлмэри эрхилжэ, ажалшадаа бүри һайнаар амаруулха зэргэтэй. Худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд амаралтын үдэрнүүдтэ тэндэ сугларһан зониие эдеэ хоол, унда уһаар хангаха тушаа һанаагаа табиха ёһотой.

Зунай һайхан сагта ажалшадай амаралтые, сүлөөтэй сагыень эрхим һайнаар үнгэргүүлхэ гээшэ партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай саг үргэлжэ һаналаа табиха тон шухала хэрэг болоно. Тиимэ ушарһаа тэрээндэ хайша хэрэгээр, хойрог нобшоор хандажа болохогүй.

Ажалшадай зунай амаралтые эмхитэй һайнаар үнгэргэе!

Нүхэд хонишод! Абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэе

Хонишон басаганай амжалта

Дарима басаган багахан байхаһаа хойшо эжытээ мал дээрэ ябалсажа, дүршэлтэй, ажалдашье шадамар бэрхэ болоһон юм. Мүнөө Дарима Хандажапова хүдэлмэриин наһанһаа гараһан хүгшэн Долгор эхынгээ орондо «40 лет Октября» колхозойнгоо нэгэ отара хони даажа абаад, зургаадахи жэлээ хүдэлнэ.

Энэ хугасаа соо хонишон Хандажаповагай отарада нэгэшье хонин, хурьган харууһа, эдеэлүүлгын мууһаа гарзалаа, хороо гэжэ байгаагүй. Хонидоо жэл бүри тобир һайн ондо оруулдаг, түл түрэшынь бүрин бүтэн түлжүүлдэг магтаалтай юм. Мүнөөшье жэлдэ отарынгаа 128 эхэ хонинһоо зуун хорин хоёр хурьга абаад түлжүүлжэ байнхай.

Тиигэжэ байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэнь лабтай. Эдэ үдэрнүүдтэ Дарима Хандажапова хонидойнгоо нооһо хайшалжа эхилэнхэй.

М. Очиров.

Кудара-Сомон.

Бэлшээри дээрэ

Бүтыд Бадмаева 25 жэлэй туршада Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозойнгоо хонишоноор хүдэлнэ. Ажалша бэрхэ эхэнэрэй адуулжа, харууһалжа байдаг хонидынь ходоодоо тобир тарган байдаг.

Мүнөө Бүтыд Бадмаевагай даажа байһан 500 хонид нэгэшье толгой гарзагүйгөөр үбэлжөөд, зунай бэлшээридэ һайн тамиртайгаар гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Бадмаева хонидоо адуулжа ябана.

А. Сельверовэй фото.

Уялгаяа заабол дүүргэхэбди

(Мухаршэбэрэй хонишодой аймагай зүблөөнһөө)

Мухаршэбэрэй аймагай хонишод Хорини аймагай «Улаан-Одон» колхозойхидой үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, 1958 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха гэжэ шиидэһэн юм.

Һаяхан Мухаршэбэр тосхондо аймагай колхозуудай, «Эрдэм» совхозой хонишодой зүблөөн боложо, энэ уялгын ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Зүблөөн дээрэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Л. Власов элидхэл хээ.

—Үнгэрһэн 5 һарын турша соо аймагаймнай хонишод социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, зарим тэды амжалта туйлаа,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Үнгэрэгшэ үбэл, мүн хабар эртүүр хурьгадые олоор түрүүлжэ, аймагай олохон хонишодой бригаданууд ехэ амжалта туйлаһан байха юм. Мүнөө аймаг дотор 100 эхэ хонин бүриһөө 75 хурьган абтанхай. Бүхы дээрээ хонишодой 74 бригадаһаа 28-ниинь 100 эхэ хонин бүриһөө 80-һаа 100 хүрэтэр, 14-ниинь 100-һаа 138 хүрэтэр хурьгадые абажа түлжүүлээ. Мүнөө аймагай зарим колхозуудта ноябрь, декабрь һарада хурьгалһан хонид ороондо табигдаад. хэнзэлжэ байна. Аймаг соо май—июнь һарада хамта 5000 шахуу хурьган абтаха юм.

Элидхэлэй һүүлдэ олон хонишод үгэ абажа, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хэлэбэ. «Эрдэм» совхозой ахалагша хонишон Гарма Машуев эгээн түрүүн үгэ абаа. Отарадаа 131 хонидой эхирлэһэн, 100 эхэ хонин бүриһөө 138 хурьганай абтаһан тухай тэрэнэй хэлэхэдэ, зүблөөндэ хабаадагшад һонирхон шагнаба.

—Отарымнай хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхын урда тээ һайн бэлшээридэ адуулагдажа, шадалаа хүсэжэ абаа һэн. Тиигээд үбэлэй сагта һайнаар харууһалагдаа, үбһэ, зелёнкоор, минеральна тэжээлээр дутаагаагүйбди. Хонидоо жэлэй дүрбэн сагта тобир тарган байлгажа, искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоһонойнгоо ашаар олон хурьга абанабди,—гэжэ нүхэр Машуев хэлэбэ.

Ахалагша хонишон Гарма Машуевай отарынхид июль һара соо 70 хони хэнзэлүүлхэ, тиихэдэ июнь—июль һарада 200 хони үрэжүүлхэ юм. Тиигэжэ жэлэй эсэс болотор отарынгаа 100 эхэ хонин бүриһөө 170-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха.

Хурьгадые олоор абадаг дүй дүршэл тухайгаа «Ошон», колхозой ахалагша хонишон Бато Базаров, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Трифон Брылев гэгшэд хэлэбэ. Эндэхи отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абаад түлжүүлжэ байна.

Гэхэтэй хамта, үгэ хэлэгшэд дутагдалнуудай олон байһаниие элирүүлбэ. Аймагай колхозуудай зарим отарануудта эртэ хурьгалһан, июнь—июль һарада искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ хонид мүнөө болотор хурьгадһаа илгагдаагүй байһаар. Иимэ байдал Калининай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудта үзэгдэнэ.

— Манай отарын олонхи хонид июнь һарын тэнгэһээ хойшо искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ юм. Мүнөө үрэжүүлгын пункт бэлдэгдэхэ ёһотой аад, юушье хэгдэнэгүй. Эртын хурьгадые эхэһээнь илгаха гэхэдэмнай колхозой правлени тэдэниие харууһалха хүнүүдые томилногүй,—гэжэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон нүхэр А. Фетисов шүүмжэлбэ.

Зүблөөн дээрэ колхозой түрүүлэгшэнэр, зоотехническэ болон ветеринарна мэргэжэлтэд үгэ хэлэбэ. Удаань КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Попов, аймгүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөө ажахын инспекциин начальник нүхэр А. Балдаев гэгшэд үгэ хэлэжэ, хонишодой урда тодорхой зорилгонуудые табиба.

Т. Гармаев.

ВСХВ ДЭЭРЭ

Яхадай алмазууд

Хара хилэн дээрэ адхагдаһан алмазууд хүхэ номин тэнгэридэ ялаганажа байһан одо мүшэн мэтэ ошо бутарма галаа сасана. «Дальний Восток» гэжэ павильоной Якутска АССР-эй зал соо табигдаһан шэнэ стенддэ үнэтэ эрдэниин шулуун—алмазууд табигданхай. Тэдэнэр хамта 137 шулуун юм. Эгээ томонуудынь арба гаран карат татадаг. Тэдэнэй заримыень мүлижэ, элдэб гоё һайхан зүүдхэлнүүдтэ шэмэлтэ болгон һуулгажа болохо юм. Иигэжэ сулаар мүлеэд, шэмэлтэ болгоходо алмаз ошо бутарма ялаганажа байха. Бэшэ жэжэнүүдынь элдэб юумэ зүһэхэ, отолхо ура нарин зэр зэмсэгүүдтэ хэрэглэгдэдэг.

Алмаз ямаршье шулууниһаа, шудхамал түмэр, буладһаа хатуу юм. Элдэб хатуу юумэнүүдые зүһэхэ, үрэмдэхэдэ алмаз ямаршье хатуу шэрэм, буладһаа, бусад металлнуудһаа хэдэ дахин хойно мохоо болодог. Үзүүртэнь алмаз һуулгаһан зэр зэмсэгээр эгээн хатуу шэрэм, булад, бусад металлнуудые мүлидэг, хайдаг, нүхэлдэг, тон хатуу шулуутай хада хабсагай, газар үрэмдэдэг юм. Алмаз промышленностиин али бүхы һалбарида хэрэглэгдэжэ байдаг.

Хэрэглэмжын гээ талаар бодохо болоо һаа, урдань манай орон дотор алмаз тон багаар абтадаг байһан юм. Алмазай байһан газар Уралдал хаа яа олдогшо һэн. Теэд Уралда, Урда Африкынхида гү, али Бразилиинхида орходоо жэшээлэшэгүй үсөөнөөр олдодог, хомор байгаа.

Манай советскэ геологууд орон дотороо алмазай байһан газарые удаан саг соо, үсэд нэтэрүүгээр бэдэржэ байдаг һэн. Газарай нюруye тон нарин, гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, алмаз бэдэрэгдэдэг байгаа. Бүри хори гаран жэлэй саана эрдэм бэлиг ехэтэй геологууд А. Буров, В. Соболев гэгшэд Африкын алмазтай газарнуудай нюруye Советскэ Союзай хэдэ хэдэн областьнуудай газарай нюруутай жэшэжэ үзэхэ гэжэ шиидэһэн байха юм. Тиихэдэнь Яхадай газар дайда адлишуу шэнги байһан ха.

Урда Африкадал адли эндэ хэдэн галаб үеын саада тээ газарай гангуудаар холо саанаһаа хайлангир бодос өөдөө сорголон шэдэһэн байгаа. Тэрэ хайлангир бодосһоо алмаз шулуун бии болоһон байна.

Хэдэн зуун хүнэй хабаадалгатайгаар ябуулагдажа байһан олон удаан жэлнүүдэй шэнжэлэлгын һүүлээр, 1949 ондо Вилюй гэжэ мүрэнэй эрье шадар алмазай шулуунууд яһала элбэгээр олдоһон байна. Тиигээд тэндээ саашань бэдэрһээр байтар гол түлэб сасагдаһан газарнуудынь, алмазтай суг байдаг хүхэлби шоройтой «хоолойнууд» олдоо һэн. Мүнөө тиимэ «хоолойнууд» хойно хойноһоо олдожол, олдожол байна. Яхадта мүнөө промышленностиин шэнэ һалбари — алмазай промышленность бии болоо.

Энэ павильоной стенднүүдтэ Яхад орон нютагай бэшэшье баялигууд олоороо харуулагданхай. Үнэ сэн ехэтэй ангай арһа гүрэндөө ехээр тушаадагаараа энэ республика суурхажа байдаг. Газар дайда дээрэнь алта, сайр, слюда малтагдан абтана, шулуу нүүрһэ, түмэрэй шорой, газтай газарнууд олдоо.

(ТАСС).

Эхэнэрнүүдэй демократическа федерациин уласхоорондын IV конгрессэй делегадуудтай Москвагай эхэнэрнүүд уулзаба

Эхэнэрнүүдэй демократическа федерациин уласхоорондын IV конгресс Венэдэ һаяхан боложо дүүрэбэ. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа хүдэлөөнэй асуудалнуудые конгресс зүбшэн хэлсээ, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ саашанхи зам хараалаа.

Июниин 9-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо Москва городой, Московско областиин эхэнэрнүүд конгрессэй делегадуудтай уулзаба. Энэ уулзалга МДФЖ-гэй IV конгрессэй хүдэлмэриин дүнгүүдтэ зорюулагдаһан байгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй заседаниинуудай зал соо промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигууд, шэнжэлхы ухаанай, соёл культурын ажал-ябуулагшад, студентканууд, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд олоороо сугларaa.

Конгрессто ошоһон советскэ делегациин гэшүүдые, 15 ороной—Австралиин, Бразилиин, Канадын, Аргентинын, Тунисай, Камерунай, Сенегалын, Французска Суданай, Цейлоной, бусад оронуудай эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдые сугларагшад үни удаан альга ташан угтаа. Эдэ түлөөлэгшэд советскэ эхэнэрнүүдэй комитедэй уряалаар Москвада ерэһэн байгаа. «Хани барисаан!», «Эб найрамдал!», «Эб найрамдал, хани барисаан!» гэһэн юрөөлнүүд табигдаа.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд А. Б. Аристов, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов ерэжэ президиумэй столой саана һуубад. Зал соо байгшад тэдэниие нэрьесэ альга ташажа угтаа. Бултадаа хүл дээрээ бодожо зогсоод, «Хани барисаан!», «Эб найрамдал!» гэһэн юрөөлнүүдые табяа.

Зал соо үхибүүд гүйлдэжэ ороод, президиумэй столой дэргэдэ ошожо, харин айлшадта, советскэ делегациин гэшүүдтэ, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ сэсэгүүдые барюулаа. Эхэнэрнүүд үхибүүдые тэбэрижэ, таалаһан байна.

Ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо З. В. Миронова суглаа нээгээ. Тэрэ Москвагай, Московско областиин эхэнэрнүүдэй зүгһөө гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадые амаршалһан байна.

Эхэнэрнүүдэй демократическа федерациин уласхоорондын IV конгресс тухай советскэ делегациие толгойлогшо, советскэ эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. В. Попова элидхэл хээ.

Сенегалын эхэнэрнүүдэй союзай түрүүлэгшэ Ж. Туре, Канадын эхэнэрнүүдэй конгрессэй түрүүлэгшэ К. Мюррей, Австралийска эхэнэрнүүдэй делегациие толгойлогшо М. Лестер, Сальвадорой уран зохёолшо Л. Хименес, Цейлоной эхэнэрнүүдэй организациин түлөөлэгшэ Н. Перума удаань үгэ хэлэбэ.

Конгрессто хабаадаһан гадаадын оронуудай делегадуудые сээжын хирургиин институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ А. Д. Соболева амаршалжа үгэ хэлээ.

Москвагай, Московско областиин эхэнэрнүүд гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадта бэлэгүүдые барюулһан байна.

Уулзалгын һүүлдэ ехэ концерт болоо. Концертдэ хүүгэдэй уран һайханай самодеятельностиин эрхимүүд хабаадаһан байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зууршалгаар СССР-эй Химическэ промышленностиин министерствые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи химиин асуудалнуудые эрхилхэ Гүрэнэй комитет болгохо гэжэ тогтоогоо.

Үгэдөө хүрэнэ

«Победа» колхозой һаалишад нёдондонойхидо орходоо энэ жэлдэ ...н бүриһөө 500 литрээр ехэ һү һааха уялга абаа һэн.

Дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа колхозой һаалишад бодото хэрэг ...рэнь бэелүүлжэ байнхай. Нүхэр Соктоевой даадаг томодхогдоһон ...мынхид һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ мүрысөөндэ колхоздоо ...үлжэ ябана. Эндэхи һаалишад үнгэрэгшэ таба һарын туршада ...н бүриһөө 800-гаад литр һү һаагаа. Шадабаритай һаалишан ...да Халтанова үнеэн бүриһөө 900 холо гаран литр һү һааба. Мүн ...лишад Х. Абидуева, Ч. Гомбоева, Н. Халтанова гэгшэд ...аһаа ехээр гээгдэнэгүй.

А. Бутин.

...камен.

Һаалишадай мүрысөөн

Борьёогой «Эрдэм» колхо... һаалишад энэ жэлдэ һү ...алгаяа горьтойгоор дээшэ...үлхэ зорилго табинхай.

Хараалһан түсэбөө амжал...тайгаар бэелүүлэн, эндэхи ...алишад май һарын даалга...риие үлүүлэн дүүргэбэ. ...ангаяа залуу һаалишад Д. ...ренова, Р. Лудупова гэгшэд шалгараа. Тэдэнэр үдэртөө үнеэн бүриһөө 9—10 литр һү һаана.

Хоёрдохи гүүртын һаалишадай жэшээгээр, июнь һарада үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө 10—12 литр һү һааха мүрысөөн колхозой һаалишадай дунда дэлгэржэ байна.

Д. Цыремпилов.

Түрүүшын таряа гүрэндэ тушаана

...КУ. Азербайджанай колхозууд ...дэ таряа тушаажа эхилээ. ...хэлэй пунктнуудта түрүүшын ...мянгаад пүүд тарян тушааг... байна.

...а тушаажа абадаг пункт... олонхинь онһожоруулагданхай. Энэ хадаа асарагдаһан таряае таһалгаряагүйгөөр тушаажа абаха, колхозуудай автомашинануудые түргэн сүлөөлжэ, гэдэргэнь ябуулха арга олгоно.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Комплексно бригадада партийна группа эмхидхэгдэбэ

Машинно-тракторна станцинуудай хубилһанай һүүлдэ манай колхоз олон техникэ худалдажа абаһан юм. Тэдэниие һайнаар ашаглаха, механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ зорилго колхозой правлениин, партийна организациин үмэнэ табигдаһан байгаа.

Ехэ-Кударын МТС-эй хубилхада манай колхозой партийна организаци 13 коммунистнуудаар олон болоо гэхэ гү, али 58 коммунистнууд болоо. Нэгэдэхи комплексно бригадын бүхы ажалые партийна нүлөөдөө оруулхын тула тэндэ 16 коммунистһаа бүридэһэн партийна группа эмхидхэгдээ. Партгруппоргоор нүхэр П. Батомункуев һунгагдаһан байна.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй үедэ партийна группа хүдэлжэ эхилээ. Хужартын комплексно бригадынхид орооһото культурануудай бүхы участогуудһаа дунда зэргээр гектар бүриин 14 центнер ургаса хуряаха гэһэн уялга абанхай. Энэмнай тиимэ амар хэрэг бэшэ. Тиимэһээ тарилгын хүдэлмэридэ дүршэл ехэтэй хүнүүдые эльгээхэ гэжэ шиидхэгдэһэн байна.

Худалдагдажа абтаһан машина техникэ зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын, тарилгые шанар һайнтайгаар богони болзорто үнгэргэхын түлөө түрүүшын үдэрнүүдһээ партийна группа оролдожо эхилээ. Тарилгын урда партийна группын суглаан боложо, «тарилгада хэр зэргээр бэлэдхэл хэгдээб» гэһэн асуудалаар комплексно бригадын бригадир нүхэр Хутаковай элидхэлые коммунистнууд зүбшэн хэлсэһэн юм. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд тарилгын бэлэдхэлдэ бии байһан дутуу дундануудые элирүүлһэн байна. Үрэһэ хүрэнгэ нара һалхинда шанаржуулагдаагүй, мэшээгүүд үсөөн, полевой стан һайнаар заһагдаагүй байгаа. Тэдэниие усадхахын тулада дары хэмжээ абтаһан байна.

Тарилгын харюусалгата участогуудта коммунистнууд табигдаа. Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой тракторна бригадын бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Тахановай хүтэлбэрилдэг бригадынхидай үүсхэлые халуунаар дэмжээд, Хужартын механизаторнууд тракторнуудай, бусад машинын запасной частьнуудые гаргашалхадаа 10 процентээр, шэнгэн түлишэ болон тоһодохо материалнуудые гаргашалхадаа 10 процентээр арьбалха, механизатор бүхэн халаанайнгаа даалгабарие 110—120 процентһээ доошо бэшэ дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаад, хүдэлжэ эхилээ. Агрегат хоорондо халаанай даабарие дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрээ. Тарилгын үедэ залуу коммунист Даша Рантаповай агрегат һайнаар хүдэлөө. Комплексно бригадын механизаторнууд һайнаар хүдэлжэ, 4 мянга гаран килограмм шэнгэн түлишэ, тоһодохо материал алмажа, эрхим амжалта туйлаа. Тэдэнэр «Механизаторнуудай үдэр» болоходо, тэндээ правлениин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг баярай оршон байдалда абаһан байна.

Комплексно бригадын партийна группа тэжээлэй үнэтэ культура болохо кукурузын үндэр ургаса абахын түлөө оролдолго хэшээл гаргана. Коммунист Дашадоржо Дайнзановай хүтэлдэг кукуруза ургуулха комплексно агрегат 100 гектар талмайһаа гектар бүриин 300 центнер ногоон эшэ намаа абаха уялгатай. Үрэһэниинь томо, жэжээрээ илгагдажа, марганцовко холиһон уһанда норгогдожо таригдаа. Богони болзорто, агротехническэ заабаринуудые наринаар сахин комплексно агрегат 100 гектар талмайда кукуруза тарижа дүүргээ. Тэрэнэй ехэнхи хубинь квадратно-гнездовой аргаар таригдаа.

Гэхэ зуура, тарилгын үедэ агротехникын гурим эбдэхэ ушар үзэгдээ. Жэшээлхэдэ, сеялщик Иван Буянтуев, сеялкын зарим нэгэн сошнигуудай гээгдэшэхэдэншье тэдэниие хэрэгсээнгүй тарижал ябаа. Тарилгын шанарай хойноһоо хиналта хэхэ даабаритай коммунист Д. Надмитовай үүсхэлээр партийна группын нэмэл суглаан зарлагдажа, «тракторист бүхэн тарилгын агротехникые наринаар сахиха» гэһэн асуудал хэлсэгдээ.

Һайнаар хүдэлһэн агрегадууд хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнэ. Тиихэдэ арбан хоногто нэгэ дахин «Дайшалхы хуудаһан» гаргагдана. Эрхим амжалта туйлаһан агрегадта улаан вымпел барюулагдана. Тракторна бригадын тоо бүридхэгшэ коммунист Пурбо Батомункуев агитатораар хүдэлнэ. Энэ нүхэр газетэ уншахаһаа гадна, үдэр бүриин дүнгүүдые согсолжо, механизаторнуудтаа соносходог юм.

Хужартын комплексно бригадын механизаторнууд арбан үдэрэй туршада эртынгээ тарилга дүүргээд, мүнөө зелёнкоһоо бэшэ ороойн культурануудые тарижа дүүргээ. Кукуруза тариха түсэб дүүргэгдээ һэн.

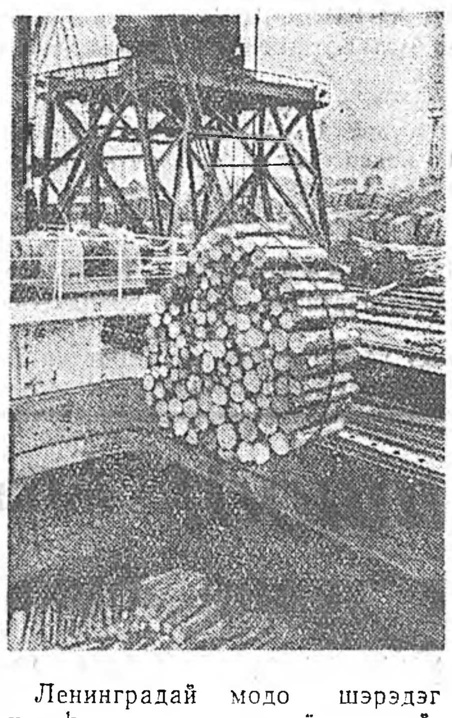
Һүнэй-товарна фермын һаалишад гол түлэб залуушуулһаа бүридэнхэй. Залуушуулай комплексно фермынхид дүрбэ һара 25 үдэрэй туршада үнеэн бүриһөө 790 литр һү һаагаа, энэнь нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада 450 литрээр ехэ болоно. Аймагай фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ 4 һарын дүнгөөр тэрэ түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй Кударын айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй. Энэ үедэ залуу һаалишад ВЛКСМ-эй гэшүүд Базарсу Батуева, Дулма Дампилова, Дулгаржап Дондокова гэгшэд үнеэн бүриһөө 810—920 литр һү һаагаа. Фермэ дээрэ түхэреэн сүүдхын адуулга эмхидхэгдэнхэй. Үнеэндэ һаагдаһан литр һүн бүхэнэйнь түлөө 200 грамм гурил бүлеэн уһанда худхагдажа үгтэнэ. Мал һүниндөө адуулагшаар коммунист Доржо Ямпилов табигданхай.

Энэ жэлдэ һүнэй-товарна фермын һаалишадай байха культбаза шэнээр бариха гэжэ хэлсэгдээ. Теэд, барилгын модон ойро дүтэ үгы юм. Партийна группын үүсхэлээр бригадын гэшүүд өөһэдөө хирпиисэ хэжэ, культбаза барихаар хараалба. Мүнөө 9 хүн хирпиисэ хэжэ байна. 4 мянга гаран хирпиисэ хэгдээ.

Бригадын механизаторнууд, колхознигууд үнеэн бүридэ 10 тонно, хонин бүридэ 2 центнерһээ бага бэшэ силос дараха уялга абанхай. Хараалагдаһан силос дарагдаха нүхэнүүд биишье һаа, тэдэнэй ханань цементээр жэгдэлэгдээгүй. Тиимэһээ ойрын үдэрнүүдтэ механизаторнуудай хүсөөр жэгдэлэгдэхэ байна.

Иигэжэ партийна группа абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө колхознигуудые, механизаторнуудые элсүүлнэ.

Н. Очиров,
Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Ленинградай модо шэрэдэг портһоо мүнөө жэл нёдондоной-хиһоо 1,5 дахин шахуу ехэ модон хариин оронуудта худалдагдажа зөөгдэхэнь. Түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө портынхид мүрысөөгөө дэлгэрүүлжэ байна. **Зураг дээрэ:** пароходто модо ашалга.

ТАСС-эй фотохронико.

ШАХТЁРНУУДАЙ ГОРОДОЙ ҺОНИНУУД

507 ТОННО НҮҮРҺЭ ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

2—5-дахи шахтын 6-дахи участогай коллектив (начальнигынь нүхэр Сова) нүүрһэ малталгаар эрхим амжалта туйлана. Болдырев, Христинев, Петров гэгшэдэй даадаг комплексно бригаданууд май һара соо түсэбһөө гадуур 507 тонно нүүрһэ малтажа, даалгабаряа 136 процент дүүргээ. Энэ коллектив мүнөө эршээ бүри шангадхан ажаллажа байна.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ХҮСӨӨР

Городой залуушуул, комсомолшууд Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Горно-промышленна һургуулиин һурагшад өөһэдынгөө хүсөөр спортивна зал, механическа мастерской барижа эхилээ.

Мүн залуушуул городоо ногоогоруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, набшаһата модонуудые олоор таряа.

КОНЦЕРТ ХАРУУЛБА

Городой Серовой нэрэмжэтэ клубай уранһайханай бүлгэмэйхид һаяхан шахтёрнуудта гоё һайхан концерт харуулба. Нүхэр Доржиевай бурят хатарнуудые наадахада, шахтёрнууд илангаяа һонирхожо, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

СПОРТИВНА СЕКЦИНҮҮД

Культурын ордондо боксын, хүндые үргэлгын, гимнастикын секцинүүд эмхидхэгдэбэ. Эдэ секцинүүдтэ городой залуушуул олоороо хабаадажа, спортивна мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ.

С. Цыденжапов.

„Агууехэ хани барисаан", „Богдан Хмельницкий", „Үнэн зүрхэнһөө" гэһэн оперонуудые сэгнэлгэдэ гаргагдаһан алдуунуудые заһаха тухай

КПСС-эй ЦК-гэй 1958 оной майн 28-най тогтоол

В. Мураделиин «Агууехэ хани барисаан» гэжэ оперо тухай ЦК-гэй 1948 оной февралиин 10-най тогтоол советскэ хүгжэмэй искусствын хүгжэлтэдэ юрэнхыдөө һайн үүргэ гүйсэдхэһэн байна гэжэ КПСС-эй ЦК тэмдэглэнэ. Хүгжэмэй искусствые социалистическэ реализмын үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөлгын зорилгонууд тус тогтоол соо тодорхойлогдоһон, советскэ хүгжэмэй классикын, арадай творчествын эрхим һайн демократическа ёһо заншалтай искусствын холбоотой байха ябадалай удха шанар онсолон тэмдэглэгдэһэн байна. Хүгжэм зохёоходоо удхыень бэшэ, харин абяаень баримталжа, «шэнэ юумэ» хэһэн хэбэр үзүүлжэ, искусствые арадһаа холодуулан, эстетикые хэтэрхэй ехээр баримталһан үсөөхэн бүлэг хүнүүдтэ тэрээниие зорюулдаг ябадал зүбөөр буруушаагдаһан байгаа. Тэрээнһээ хойшонхи жэлнүүдтэ советскэ хүгжэмэй хүгжэлтэ партиин эдэ заабаринуудай зүбөөр, саг соогоо гаргагдаһаниие баталһан байна.

Гэхэтэй хамта, зарим композиторнуудай зохёолнуудые энэ тогтоол соо сэгнэһэн сэгнэлтэ зарим ушарта бодото баримтагүй, үнэн зүб бэшэ байшоо. В. Мураделиин «Агууехэ хани барисаан» гэжэ оперо дотор дутагдалнууд бии байжа, зүбөөр шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Гэбэшье, эдэ дутагдалнууд хүгжэм зохёоходоо удхыень бэшэ, харин абяаень баримталдаг ябадалай жэшээ гээшэ гэжэ оперые нэрлэхэ эшэ үндэһэ олгоногүй. Зарим нэгэн зохёолнууд доторнь буруу зүйлнүүдэй үзэгдэһэн, бэлигтэй композиторнууд нүхэд Д. Шостакович, С. Прокофьев, А. Хачатурян, В. Шебалин, Г. Попов, Н. Мясковский болон бусад удхыень бэшэ, харин абяаень баримталдаг, арадта харша шэглэлэй түлөөлэгшэд гээшэ гэжэ таад гээд тэмгэ нэрлэгдэһэн байна.

Түүхын баримтануудые хэрэгсээнгүйгөөр, Мураделиин оперые шүүмжэлэлгэтэй дашарамдуулан, тогтоол дотор Хойто Кавказай арадууд буруугаар бэе бэедээ эсэргүү табигдаһан байгаа.

Дурсагдаһан тогтоол доторхи зарим буруу сэгнэлтэнүүд искусство болон творчествын зарим зохёолнуудта И. В. Сталинай өөрынгөө һанаашаар хандаһан ябадалһаа дулдыдаһан байна.

Искусствын зарим нэгэн зохёолнуудые сэгнэлгэдэ И. В. Сталинай өөрынгөө һанаашаар хандаһан ябадал хадаа тэрээнэй заабаряар 1951 ондо толилогдоһон, «Правда» газетын редакционно статьянууд дотор К. Данькевичын «Богдан Хмельницкий», Г. Жуковскиин «Үнэн зүрхэнһөө» гэжэ оперонуудые, нэгэ талыень баримталан, зорюута һаналаар шүүмжэлһэн шүүмжэлэл дотор тэрэшэлэн харагдаһан байгаа. Тиихэдэ эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэшье Молотов, Маленков, Берия гэгшэдэй зүгһөө Сталинда ехэ муу нүлөө үзүүлһэниинь мэдээжэ бшуу. «Богдан Хмельницкий» гэжэ оперын либреттэ болон хүгжэм соо зарим дутагдалнуудай байгаашье һаань, советскэ элитэ уран зохёолшод В. Василевская, А. Корнейчук гэгшэдэй бэшэһэн либреттэ «идейнэ ехэ дутагдалтай» гэһэн баталамжа, мүн композитор К. Данькевичые тогтууритай һаналгүй гэжэ гэмнэһэн ябадал зүб бэшэ байгаа. Энэ статья доторхи буруу зэмэлгэ удаань хэдэ хэдэн статьянууд болон үгэ хэлэлгэнүүд дотор дабтагдаһан юм. «Үнэн зүрхэнһөө» гэжэ оперо тухай редакционно статья дотор оперын хүгжэм, либреттэ тушаа шүүмжэлхы зүб зүйтэй ажаглалтануудай хажуугаар мүн ехээр хэтэрүүлһэн, нэгэ талые баримталһан зүйлнүүд бии байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй тогтоохонь:

1. Советскэ искусствын арадай шанартайгаар, реализмын ёһоор хүгжэхэ шэглэлые зүбөөр тодорхойлһон, хүгжэмдэхи алдуутай, удхыень бэшэ, харин абяаень баримталдаг шэглэлые зүбөөр шүүмжэлһэн, В. Мураделиин «Агууехэ хани барисаан» гэжэ оперо тухай ЦК-гэй 1948 оной февралиин 10-най тогтоол дотор советскэ хэдэ хэдэн бэлигтэй композиторнуудай зохёолнуудта зарим буруу, баримтагүй аад, эрид шанга сэгнэлтэнүүд үгтэһэн байгаа. Энэ хадаа ганса нэгэн хүнүүдтэ һүгэдэлгын үедэ гараһан муу буруу юумэнэй нэгэниинь байгаа гэжэ тэмдэглэхэ.

2. «Богдан Хмельницкий», «Үнэн зүрхэнһөө» гэжэ оперонуудта «Правда» газетын редакционно статьянууд соо үгтэһэн сэгнэлтые буруу, нэгэ талые баримталанхай гэжэ тоолохо. Советскэ хүгжэмэй искусствын хүгжэлтын гол асуудалнуудые бүхы талаһаань, гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн редакционно статьяе энэ шиидхэбэриин үндэһөөр бэлэдхэхыень «Правда» газетын редакцида (нүхэр Сатюковто) даалгаха.

3. Советскэ хүгжэмэй искусствын идейно-уранһайханай хэмжээе дээшэлүүлхэ, коммунистическэ үзэл сурталай, арадай ажабайдалтай искусствын холбоое бэхижүүлгын үндэһэ һуури дээрэ творческо интеллигенциие саашадань улам нягтаар жагсааха ябадалые хараадаа абаад, энэ тогтоолтой дашарамдуулан творческо союзуудта, искусствын эмхи зургаануудта ойлгуулам-жын зохихо хүдэлмэри ябуулха гэжэ обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканууудай компартинуудай ЦК-нуудта, СССР-эй Культурын министерстводэ дурадхаха.

Арадай дуун

Холо бэшэ

Алпаг бии даа—холо бэшэ,
Ардаг моримни туйлана аабза.
Аляалсан бии даа—холо бэшэ,
Алаг зүрхэмни нэгэдэнэ аабза.

Бургалтай бии даа—холо бэшэ,
Бушуул моримни туйлана аабза.
Баталсан бии даа—холо бэшэ,
Баран зүрхэмни нэгэдэнэ аабза.

Харацаа бии даа—холо бэшэ,
Харал моримни туйлана аабза.
Ханилсан бии даа—холо бэшэ,
Халуун зүрхэмни нэгэдэнэ аабза.

Г. Тогтохоев бэшэжэ абаба.

Агитаторай блокнот

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда, агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ, 11-дэхи номер ород, бурят-монгол хэлэн дээрэ барлагдажа, хэблэлһээ гараба.

Блокнодой энэ номерто хөөрэлдөө хэхэ материалнууд оруулагданхай. «Эбэртэ бодо мал бэлшээжэ таргалуулха», «Кукурузын ургаса ехээр абахабди», «Мяха ехээр абалгын шухала резерв», «Республикамнай ВСХВ дээрэ харуулагдана», «Бурят-Монголой экономическа районой промышленность дотор ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын арга замууд», «Бурят-Монголдо химическэ промышленность хүгжөөлгын арга боломжонууд» гэһэн хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат **К. Мункоевой**, Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой кукуруза таридаг комплексно агрегадай начальник **С. Цыденовэй**, Байкало-Кударын аймагай «Знамя Октября» колхозой ахалагша шубуушан **М. И. Хабусовагай**, выставкэ тушаа нүхэр **М. Нечаевагай**, Бурят-Монголой Совнархозой түсэблэлгын экономическа таһагай начальник **В. Кацнельсоной**, мүн нүхэр **Л. Пигаровой** статьянууд толилогдоо.

Мүн «Арадай демократиин оронууд хүдөө ажахыгаа социалистическэ ёһоор шэнэдхэн байгуулна» гэһэн тоо баримтанууд номерой түгэсхэл дээрэ оруулагданхай.

Испаниин ажалшад тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр

Испаниин ниислэл хото Мадрид городой завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд, эмхи зургаануудай алба хаагшад майн 5-най үглөөгүүр үйлсэнүүдтэ олоороо гаража, ажал тээшээ ябгаар шэглээ һэн. Энэ үдэр ажалдаа гараһан автобус, трамвайнууд уданшьегүй паркнуудтаа бусажа ерээ бэлэй. Солдадууд, полицидэ алба хэгшэд лэ энэ үглөөгүүр автобус, трамвайнуудаар гүйлгэлдэжэ байба. Городой транспортые зогсоохо гэһэн уряа хуудаһанууд городоор хаа хаанагүй олоор тараагдаһан юм. Хуудаһанууд соонь иигэжэ бэшээтэй байгаа: «Мадридай ажалшад майн 5-да, понедельнигтэ һаналаа нэгэдүүлэгты! Астури, Каталонидо, Баскуудай Орондо, Валенси, Севильедэ, мүн бүхы Испанида ажаһуудаг ахадүүнэртэйгээ нэгэдэжэ, дарлагшанартаа амгалан ёһоор шанга сохилто хэгты».

Испаниин ниислэл хотын ажалшад энэ уряаень нэгэн хүн шэнгеэр дэмжээ. Майн 5-да, понедельнигтэ Мадрид городой транспорт зогсоогдоо һэн. Франкын засагта угаа ехээр дураа гутажа байһанаа арад зон иигэжэ харуулһан байна.

Мадридта майн 5-да городой транспортын зогсоогдохоһоо хэдэн недели урид бүхы Испани соогуур ехэ ехэ тулалдаан болоһон байгаа. Энэ жэлэй март һарада Испанида хаа хаанагүй ехэ ехэ забастовконууд болоо.

Астуриин, Леоной горнягуудтай хамта Барселоной, Валенсиин, Наваррын металлургнууд, бүд нэхэгшэд забастовко хээ. Забастовко хэһэн хүдэлмэришэдые студентнүүд дэмжэһэн байна. Франкын гуримай тогтоогдоһонһоо хойшо Испаниин ажалшад иимэ ехэ забастовконуудые хээгүй юм.

Забастовко эмхидхэгшэд ажабайдалаа һайжаруулха, ажал хүдэлмэрээ хүнгэдхэхэ гэһэн гол эрилтэ табяа. Испаниин ажалшад мүнөө үедэ туйлай хүшэр хүндэ байдалда ажаһууна.

Испаниин ажалшад үдэртөө 10—12 час хүдэлбэшье, 1936 онойхидо орходоо 40 процентээр бага салин хүлһэ абана. Правительство хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэһээ арсаха зуураа туйлай ехэ олзо олоходонь монополистнуудта туһална.

Орон доторхи юумэнэй үнэ сэн һүүлшын 20 жэлэй турша соо 8 дахин хүндэрөө. Гансахан 1957 ондо эдеэ хоолой үнэ сэн 30 процентээр, город соогуур ябадаг автобус, трамвайнуудай билетэй сэн 80 процентээр хүндэрһэн байна. Орон дотор миллион гаран гэр байра, һургуулиин 73 мянган байшан дуталдана.

Испанидахи забастовконууд ямар шалтагаанһаа болооб?

Астуридахи «Мария-Луиза» шахтын эзэд мартын эхээр долоон хүдэлмэришэдые хуули бусаар сүлөөлһэн юм. «Мария-Луиза» шахтын хүдэлмэришэд эзэдэйнгээ хуули буса аашые буруушааха зуураа, нүхэдөө үмөөрэжэ, забастовко соносхоһон байгаа. Тиихэдэнь эзэдынь шахтаяа хааһан юм. Мүн энээнтэй дашарамдуулан «Сотон», «Ла Нуэва», «Ла Мокитера», мүн бусадшье шахтануудай хүдэлмэришэд «Мария-Луизын» шахтёрнуудые дэмжэжэ забастовко эмхидхээ. Уданшьегүй Астуриин 30 мянган шахтёр забастовко эмхидхэгшэдэй талада жагсаһан байгаа. Астуриин горнягуудые дэмжэн, Леоной шахтёрнууд забастовко хэжэ эхилһэн юм. Горнягууд полицинхидтай 13 үдэрэй турша соо хатуу шангаар тулалдажа, зориһондоо хүрэһэн байгаа. Шахтын эзэд забастовко үүсхэгшэдэй эрилтые хангаха баатай болоо һэн.

Эгээл энэ үедэ Барселоной ажалшад уряа хуудаһануудые уншажа, Астуридахи нүхэдэйнгөө забастовко хэһые мэдэһэн байгаа. Забастовко хэһэн горнягуудые дэмжэгты гэжэ уряа хуудаһанууд соонь хэлэгдэһэн юм.

Барселоной металлургнууд Астуридахи горнягуудые дэмжэн, мартын 25-да 24 часай забастовко хэжэ эхилһэн байгаа. Мүн тэрэ үдэр бүд нэхээшэд забастовко хэжэ ороо һэн. «Сеат», «Энаса» гэжэ автозавод хүдэлхэеэ болиһон байгаа. Эндэхи забастовко 24 часай турша соо бэшэ, харин хэдэн үдэрэй турша соо үргэлжэлөө бэлэй. Забастовкодо хамта дээрээ 50 мянган ажалшад хабаадалсаа. Тэрэ үедэ Сан-Себастьянай, Бискайин, Баскын провинциин хүдэлмэришэд забастовкодо хабаадалсаһан юм.

Испаниин олон тоото ажалшад Франкын засагта бүри ехээр дураа гутадаг боложо байна. Барселоной ажалшадай забастовко хэжэ байха үедэ Мадридай, Сарагоссын, Барселоной студентнүүд забастовко хэжэ эхилһэн байгаа. Һуралсалай болзорые һунааха тухай правительствын гаргаһан шиидхэбэрине буруушаажа байһанаа тэдэнэр мэдүүлээ һэн. Нэгэ жэл үлүү һураха гээшэ студентнүүдтэшье, гэртэхиндэншье бэрхэтэй болодогынь элитэ. Студентнүүд өөһэдынгөө эрхые хамгаалхын хажуугаар, забастовко хэһэн хүдэлмэришэдые дэмжэһэн байгаа. Тэдэнэр хүдэлмэришэдтэл адли бата нэгэдэлтэй байһанаа харуулаа.

Франкын правительство забастовко хэгшэдтэ харюу болгон ажалшадые олоорнь мүшхэжэ, мүрдэжэ ороһон байна. Испаниин городуудта хүнүүд олоор арестовалуулагдана, предприятинуудай эзэд «дурагүй» хүдэлмэришэдөө сүлөөлнэ. Засаг баригшад хүдэлмэришэдые иигэжэ мүшхэхэ, мүрдэхэдөө, «коммунистнуудай һүйдхэхы ажал ябуулгатай тэмсэнэбди» гэжэ бэеэ сагааруулдаг байна.

Испаниин ажалшад мүшхэлгэ, мүрдэлгэһөө айхагүй байна гэжэ Испанида болоһон забастовконууд дээрэһээ элеэр харагдана. Испанида болоһон һүүлшын забастовконуудта Испаниин үргэн ехэ арад хабаадалсаа. Барселондо забастовконуудай болохо үедэ нюуса бэшээр ажалладаг католическа профсоюзна организацинууд манифест хэблэн гаргаа. Забастовко хэһэн ажалшадтай нэгэн һаналтай байһанаа тэдэнэр манифест доторoо мэдүүлээ.

Испанидахи демократическа хүсэнүүдые политическэ талаарнь нэгэдүүлхээр болоо гэжэ Франкын засагта эсэргүү эмхидхэгдэһэн ажалшадай забастовконууд гэршэлэн харуулна.

Испаниин коммунистическэ партиин Центральна Комитет һаяшаг мэдүүлгэ толилоо. Хүдэлмэришэдэй амжалтатайгаар тэмсэһэнтэй дашарамдуулагдаһан орон доторхи байдалай хубилһые, Испаниин олониитын фашизмда эсэргүү һанал бодолтой болоһые хараадаа абажа, Испаниин коммунистическэ партиин Центральна Комитет иигэжэ мэдүүлээ: «Генерал Франкые засагһаа шадаал һаа, түргөөр унагаахын түлөө бэлэдхэл хэжэ эхилхэ гээшэ Испанидахи мүнөө үеын гол шухала асуудал болоно». Энэ зорилгые бэелүүлхын тулада орон доторхи фашизмда эсэргүү хүсэнүүд сугтаа тэмсэхэ зэргэтэй. Энээнтэй дашарамдуулан коммунистическэ парти, урдань мэдүүлдэгтээл адляар, иигэжэ мэдүүлээ: «Франкын засагые унагаахын, испанецуудые һөөргэнь эрхэтэй болгохын зорилгоор Испаниин коммунистическэ парти социалистическэ, республиканска, христианско-демократическа партинуудтай, бүлэг католигуудтай, мүн бусад бүлэглэлнүүдтэй хэлсээ хэхээр бэлэн байна».

«Эблэрэлгын национальна үдэр үнгэргэхыень коммунистическэ парти испан арадые уряалаа. Бүгэдэ арадай һанал бодолые элирүүлхэдэнь, орон доторхи политическа байдалые үндэһөөрнь хубилгахадань энэ үдэр туһалха байна. «Эблэрэлгын национальна үдэртэ» бэлэдхэхэдэнь мартда болоһон орон доторхи забастовконууд туһалаа, эблэрэлгын национальна үдэрэй болоходо яаралтай бэшэ арсалдаатай асуудалнууд саг зуура хойшолуулагдаха юм гэжэ Испаниин коммунистическэ парти мэдүүлгэ дотороо заагаа.

Арад зоной ехээр дураа гутажа байһантайнь, Испанидахи демократическа хүсэнүүдэй улам бүри нягтаар жагсажа байһантайнь дашарамдуулан Франкын правительство ехээр айн һүрдэнэ. Энээние удаадахи баримта элеэр гэршэлнэ. Март һарада, тэрэшэлэн майда забастовконуудай болоходо Мадрид городые тойруулан сэрэгүүдые табиһан байгаа. Мүн тэрэшэлэн Испаниин патриодууд олоор арестовалагдадаг боложо байна. Испанида болоһон олон тоото забастовконууд, Испаниин ниислэл хотодо ажалшадай хэһэн һаяһай забастовконууд хадаа сүлөөрэлгын тэмсэлые Испаниин арадай эрид шууд хэхээр бэлэн байһыень, Франкын засагые үзэн ядажа байһыень гэршэлэн харуулна.

Л. НИКИТИН.

Ольторог дээрэ

Унгэрэгшэ амаралтын үдэр Улан-Удын хэдэн мянган хүн Сэлэнгын баруун бэеын Ногоон арал дээрэ гаража сэнгэбэ, амарба

Хатарай талмай дээрэ.

Энэ үглөөгүүр Даримахан бүришье зэһэнхэй. Хайшааншьеб, ехэл холын замда мордохоор хэбэртэй, аман соогоо дуулан ябажа, торгон самсаяа һайса утюгдаад, хажуудахи студайнгаа тушэлгэдэ үлгэжэрхинэ. Һүүлээрнь гадар дээрээ «2-дохи классата үзэхэ Түрэлхи хэлэн» гэжэ бэшээтэй ном этажеркэ дээрэһээ дүмүүхэнээр абажа, хуудаһануудыень нэгэ хэды ирасагаан харажархёод, сүүмхэ руугаа хэбэ. Тиигээд юуншьеб даа мартажархиһанаа һанажа ядан ниилэ тиилээ нэгэ хэды эрьелдээд, «Кы-ы, абамни ямар номым абаарай гээ бэлэй» гэжэ дуугарамсаараа, нүгөө таһалга руугаа ороно.

— Эжы, абамни хайшаа ошооб? Мүнөөхэнэ байгаа бэлэй. Намаяа орхёод бү ябашагты.

— Хайшаа ошохо һэм даа, магазин ошожо, хахуули абахаяа гараа һэн, энэ сагтаа ерэхэ. Ши, Даримахан бү ехээр яара. Байтараа наранай халаһан хойно ошохобди.

— Теэд хамаг зонууд хуу сугларшаханьлэ, бидэнэр хожомдожо байха балди. Сонхооро харыт, эжы. Ленинэй үйлсөөр автобусууд ябажал байна,—гээд Даримын сонходоо ошожо, рамаяа нээжэрхихэдэнь, газаагаа набшаһата модоной хангалтама үнэр гэр соонь орожо, басагаханай

Амаржа байгаашад волейболоор болоһон мүрысөө хаража байна.

...ойһон харахан нюдэндэ сугларшоод ...һан мэлмэгэрхэн толбонууд үгы болошоно.

...Даримахан аба эжы хоёройнгоо ...нда орошонхой зүүн баруун тээ... харааашалан, яаралтайшагаар ...шхэлэн ябатараа зог татан,— ...а..а, Доржо абга ябанал,—гээд ...нинэй үйлсын баруун заха руу ...шэшэбэ.

— Байза, Дарима машинанууд... ...ржо наашаа ерыш, — гэжэ ...ынгаа дуугархада Даримахан хүл ...рээ собхороод абана.

— Сайнууд, сайнууд, харахан ...гойто хайшаа ошохошниб,—гэжэ ...дэлээшэ хүнэйнгээ асуухада, тэрэ ...агамнай «Ногоон арал дээрээ сэнгээеэ ошохомнай, амаралта ха юм» ..., «абга бидэнтэй ошолсыт», гэм...рээ гартань аһашана.

— Зай яаба, ошоол ааб даа, теэд ...гаар ябахамнайб, пароходоор гү, ... автобусоор гү?...

...аншьегүй, тэдэнэй Сэлэнгын ...е хүрэжэ ерэхэдэнь, хажуу та...раа «Чойбалсан» гэжэ бэшээтэй ...роходто һуухаяа байһан зонууд ...торлон байба. Хэдыхэн сагай үн...эсөөр сугларһан зонуудай зарим...анинь пароход дээрэ гарашанхай, ...ойбалсан»—ябахамни гэһэндэл—...тгайлжа ахилба. Тиихэдэнь ири...энь дээрэ эмхи гурим сахижа бай-

һан милиционернүүдэй «Үлөөшэд дахилтын эрьесэдэ гарахат» гэһэн команда үгэжэрхихэдэнь, абынгаа гарһаа барьяад, зоной дундуур шургажа байһан Даримамнайшье гэдэргээ болоно. Пароходшье хара утаа бушхуулан Ногоон арал тээшээ һэлюурдэбэ.

Бурядай алдарта Сэлэнгэ мүрэнэй арал тээшэ харахада, тэндэ амархаяа, сэнгэхээ гараашад урагша хойшоо һүндэлнэ. Улааншье, хүхэшье бүһэтэй автобусууд, шэнэ маркын «Волга», «Москвич», хүнгэн машинанууд хүбхэгэлзэһээр модонуудай хоорондуур жэрэгэлзэнэ.

Железнодорожно районой худэлмэришэн нүхэр Головковой бүлэ арал дээрэ сэнгэжэ байна.

Эдэ мэтые Дарима басаган ехэл һайхашаан хаража, барижа ябаһан ридикюлеэшье эжынгээ гарһаа абахаяа мартажархёод, пароходой эрьехые эжэлуудгүй хүлеэнэ. Теэд хэндэшье һаа, илангаяа Улан-Удэ хото түрүүшынхеэ ерээшэдтэ Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр пароходоор ябажа, арал дээрэнь гараад, һайн һайханаар сэнгэхэ гээшэ зохид лэ. Энээхэн Даримашье һаа түрүүшынхеэ пароходто һуужа, Сэлэнгэ дээгүүр хатаалханьь. Тиигээр байтар «Чойбалсаншье» һөөргөө эрьежэ ерээд, үлөөшэ зонуудые һуулгамсаараа байраһаа хүдэлбэ.

Ногоон арал дээрэ, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеһээ һэбшээ һалхин һэб һэбхэн үлеэжэ, «Таба сагаанай» сэсэгтэл адли намаатай модонуудай оройе хойшо урагшань дүмүүхэнээр найгалзуулна. Тэдэнэй дундуур ургажа һууһан бургааһа, таримал уляангирнуудайшье хангалтама хоншуун үнэр арал дээрэ гараашадай хамар руунь сорьёно.

Эндэ ерөөшэдэй дунда Даримадал адли нэгэдэхи классаа амжалтатайгаар дүүргэжэрхиһэн хүбүүд, басагадшье, эдэ үдэрнүүдтэ экзаменаа барижа байһан студентнэр, худэр шамбай худэлмэришэд, алба хаагшадшье булта һайндэрэйхеэр хубсалаанхай. Тэдэнэй заримань эндэ түхеэрэгдэһэн хэдэн арбаад палаткануудһаа дуратай эдеэ хоолоо абанхай, һөөг бургааһануудай һүүдэртэ дүхэриглэн һуужа, наада зугаа дэлгэнэ. Нүгөөдүүлынь Ногоон аралай нээлгэндэ зорюулагдаһан мүрысөөнүүдые харана, оркестрын хүгжэм доро хатар наадана, халуунда эмжэгэн хүнүүдынь уһандашье ороно. Волейболоор болоһон мүрысөөндэ басагадай дундаһаа «Труд» обществын команда, хүбүүдэй дундаһаа зооветинститудай нэгэдэхи команда түрүү һууринуудые эзэлжэ, кубок абаа. Тэрэшэлэн мотоциклаар бэрхэшээлтэй харгыгаар урилдаан болложо, сэнгэжэ ябаашадые ехээр һонирхуулба. Һүүлээрнь хатарай талмайн хажууда түхеэрэгдэһэн сценэ дээрэ нэгэл адли хубсаһатай хүхюун солбон хүбүүд гаража, амарагшадта концерт харуулба. Залуу дуушад Валерий Хацанов Виктор Измайлов хоёр бэлигтэй композиторнуудай зохёоһон дуунуудые дуулажа, Геннадий Шипоенко Александр Анисимов хоёрой хатар наадахадань һөөг бургааһанай хоорондуур альга ташалган нэгэтэ бэшэ нэрьенэ. Хатарша, дууша хүбүүднай Серовой нэрэмжэтэ клубай уранһайханай кружогойхид юм. Концертын һүүлээр оркестрын болон радиолой хүгжэм Ногоон аралай шугы бургааһанай оройгоор дахин зэдэлбэ.

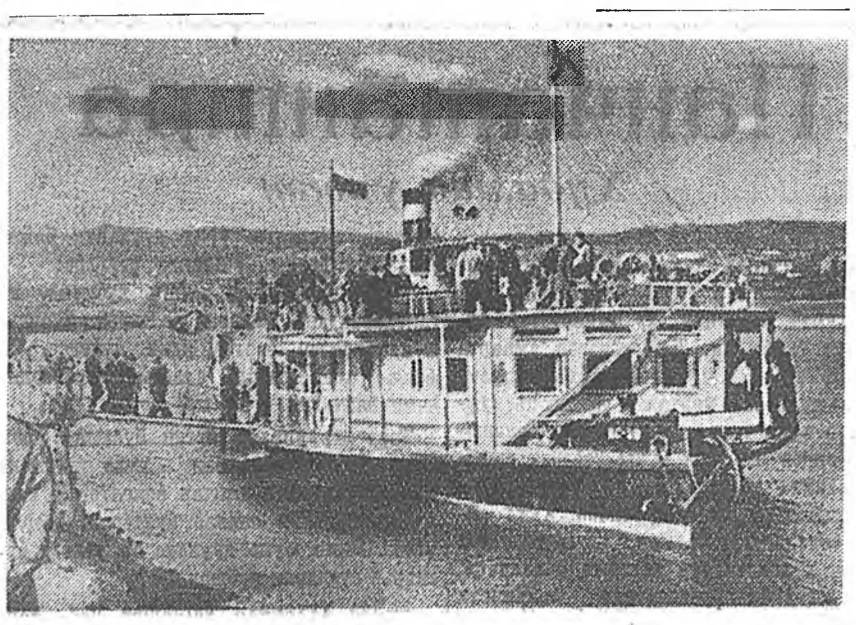
Энэ хүгжэм доро залуу залуу хүбүүд, басагадай һүртэйгөөр хатар наадахыень хаража байһан Даримашье хойшо урагшаа нэгэ хэды эрьелдэзд абана.

— Зай Даримахан нараншье ороходо болошоо даа, номоо һайса уншааш, гэр тээшээ ябая, — гэжэ Доржо абгынгаа аргадан хэлэхэдэнь, Даримахан—аба эжы хоёрни хаанаб?—гээдхинэ.

— Тээ тэндэ онгосоор ябажа ябана. Хоюулан тэндэ ошожо нэгэ бага сэнгээд, гэртээ харихабди,—гэжэ хэлээд, абгынгаа модоной дундуур гэшхэлжэрхихэдэнь Даримахан хойноһоонь харайшана.

Иигэжэ Ногоон арал дээрэ амаралтынгаа үдэрые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэһэн Даримахан, тэрэнэй үетэн—хүбүүд, басагад студентнэр болон ажалшад наранай орохын үедэ гэр гэртээ харихаяа Сэлэнгын эрьедэ пароход хүлеэн сугларшабад.

М. Гончиков.

Амарагшад «Чойбалсан» пароходоор Сэлэнгэ мүрэнине гаталжа ябана. Н. Дамбаевай фото.

Һаалиин нэгэ гүүртэдэ

...Марксын нэрэмжэтэ колхо...дохи комплексно бригадын ...ша һаалишан Дарима Бу...мал ажал дээрэ 25-дахи жэ...дэлмэрилжэ байна.

...р Бубеевагай даажа байһан ...н гүүртэ колхоз соогоо мэ... болонхой. Эндэ ажал худэл...ь эмхитэй гуримтайгаар ябуу...аг, малай харууһа, эдеэлүүл...өөр эмхидхэгдэдэг. Тиимэһээ ...ь тобир тарганаар ондо оро...аг шэмээ гээдэггүй юм.

...рэгшэ үбэлжэлгэ бэрхэшээл...йгаа. Гэбэшье, Дарима Бубеева даажа байһан гүүртынхид ... һайнаар ажаллажа, колхозой правлениин, партийна организациин дамжуулгын улаан вымпел абажа гараа. Тус гүүртэдэ нютагай үүлтэрэй 90 толгой үнеэн тобир тарганаар ондо оробо. Мүнөө тэдэнэй 77-ниинь тугаллаа. Үбэлжэлгын үедэ мал гарзада ороогүй.

Мүн энэ гүүртын һаалишад үбэлдөө хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр һү һаагаа. Жэлэй түрүүшын 5 һара соо эндэ үнеэн бүриһөө 420 литр һү һаажа, һү һаалгаяа нёдондо жэлэйхиһээ 180 процентээр дээшэлүүлжэ, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ. Тиихэдэ гүүртын түрүү һаалишад Бальжима Бадмаева 609 литр, Дарима Бубеева 448 литр, Маргарита Базарова 414 литр һү һааба.

Май һарада, набша ногооной ургахаһаа хойшо эндэ һү һаалга эрид дээшэлжэ байна. Мүнөө гүүртын олонхи һаалишад үнеэн бүриһөө сүүдхэ соо хахад пүүд хүрэтэр һү һаадаг болоо. Гүүртын мал адуулагша үбгэжөөл Мандар Раднаев үнеэдээ һайн бэлшээри дээрэ зүбөөр адуулжа, хүшэ шадалыень хүсээжэ байнхай.

Гүүртын һаалишад хото хорёогоо сэбэрлэжэ, наг шэбхэеэ сабшалан дээрээ гаргаа. Тэдэнэр малаа зунай бэлшээридэ гаргаад, һү тарагаа хүүюулхэ гэжэ байна.

О. Раднаев, манай корр.

ХЭНЗЭ ХУРЬГА АБАЖА ЭХИЛЭЭ

Байгша ондо «Дружба» артелиинхид (Мухаршэбэр) хонин һүрэгөө 60 процентээр олошоруулха, зуун эхэ хонин бүриһөө 155-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ, 3,5 килограмм нооһо хайшалха уялга абаа һэн.

Мүнөө колхозой хонишод хонидоо гарза хоролтогүйгөөр, хүсэ шадал һайнтай ондо оруулжа, абаһан түлнүүдээ бүрин бүтэн түлжүүлжэ байнхай. Эндэ дунда зэргээр зуун эхэ хонин бүриһөө 84 хурьган абтаа. Һаянай отарануудта зунай түрүүшын зуугаад хэнзэ хурьган абтаад байна. Июнь һарада үшөө зуу һайса гаран хэнзэ хурьган абтаха юм. Гадна, колхозойхид эхэ хонидоо ороондо оруулха хүдэлмэридэ бэлдэжэ байнхай.

Колхозой түрүү хонишодой нэгэн Николай Дмитриевич Бухальцевай отарынхид хони үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ илангаяа һайнаар бэлдэнэ. Тус отарада майн эхеэр 600 толгой эртын хурьгадые эхэһээнь һалгаажа, эрэ эмээрнь илгаад, тусхай отаранууд болгожо харууһална.

Эндэхид һэрюун үдэрнүүдые һамбаашалан, түрүүшын зүлгэ ногоондо эхэ хонидоо үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор адуулна. Тэрэшэлэн хонидтоо ходо хужар долёолгожо, үдэрэй 2—3 дахин уһалдаг юм. Мүнөө олонхи хонидынь нилээд һайжаржа, ороондо орохоор болонхой. Нүхэр Бухальцевай отарада 10 һайн хуса үгтэлхэй. Тэдээндээ таряа талханай зүйл, 1 килограмм хүрэтэр зелёнко, 0,5 килограмм силос эдюулжэ байгаад адуулна. Энэ һарын тэнгэһээ хойшо хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилхэнь.

Мүнөө хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пункт түхеэржэ, байрыень сагаадажа, бүхы зэр зэмсэг, хэрэгсэлыень бэлдээ. Мүн техник-үрэжүүлэгшээр нүхэр Н. В. Токмаков томилогдонхой.

—Уялгаяа дүүргэхын тулада 350 хони хэнзэлүүлхэ байнабди. Тэдэнээ 5—6 үдэр соо үрэжүүлжэ дүүргэхэбди. Үглөө мүнөөгүй хонидоо хайшалжа эхилхэмнай,— гэжэ нүхэр Бухальцев хөөрэнэ.

М. Николаев.

Хүн зоной тоо бүридхэлгэ— шухала хэрэг

Бүхы Союз доторхи хүн зоной тооe бүридхэлгэ һүүлшынхеэ 1939 ондо үнгэргэгдэһэн байгаа. Тэрэ гэһээр аяар 20 жэл боложо, 1959 оной январь һарада дахинаа хэгдэхэнь.

1959 оной бүридхэлгэ урдынхидал адляар манай орон соохи хүн зоной тооe хүсэдөөр гаргаха байна. Совет засагай тогтоһоор 40 гаран жэлэй хугасаада Эхэ оромнай гайхамшаг амжалта түйлаа. Түб газарай болон нютагай зургаануудта хүн зоной тоо, тэдэнэй социальна, үндэһэ яһанай, соёл болбосоролой тодорхой мэдээн хэрэгтэй ха юм. Энээниие мэдээгүй һаа, ажахыгаа зүбөөр түсэблэхын аргагүй бшуу.

Советскэ Союз шэнги иимэ ехэ орондо тоо бүридхэлгэ үнгэргэхэ гээшэ бэрхэтэйхэн хэрэг. Тиимэһээ, энээндэ эртээнһээ һайнаар бэлдэхэ шухала. 22 миллион дүрбэлжэн километр газар дээрэ ажаһуудаг 200 миллион хүниие нэгэ сагта, нэгэ үдэр бэшэжэ абаха зэргэтэй бологдоно. Хүн зоноймнай таруугаар ажаһуудаг дээрэһээ, манай республика дотор бүридхэл хэхэдэ зарим тэды бэрхэшээл тохёолдохо байна.

1957 оной эхинһээ тоо бүридхэлгэдэ бэлэдхэл захаланхай. Республикын городууд болон аймагуудта тоо бүридхэлгэдэ хэрэгтэй болохо картографическа материалнууд бэлдэгдэжэ эхилээ. Үйлсэнүүдэй нэрэ, гэрнүүдэй номер гуримшуулагдаһан, һуурин зоной списогүүд хэгдэһэн байна. Гэбэшье, эдэ бүгэдые тоо бүридхэлгын захалтар ходо шалгажа байхаар.

1958 оной хоёрдохи кварталда орон доторнай тоо бүридхэлгын эмхидхэлэй түсэб зохёогдохо юм. Тиимэ түсэбэй шухала зүйлнүүдынь юуб гэхэдэ, тоо бүридхэлгэдэ таарууулжа, газар нютагуудые хубааха, тэрээндэ хэрэгтэй болохо хүнүүдэй тооe тодорхойлоод, тэдэниие һургаха, арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха шухала болоно.

Эдэ бүгэдые эртээнһээ, һайнаар эмхидхэбэл, тоо бүридхэлгые болзор соонь, шанартайгаар үнгэргэжэ шадаха байнабди. Эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулгын хажуугаар ойлгууламжын хүдэлмэри илангаяа ехэ удхашанартай. Тоо бүридхэлгын зорилго тухай, тэрэниие хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай бүхы зондо ойлгуулха хэрэгтэй. Ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэб зохёолгодо гол анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Городской, районно, аймагай, сельскэ, сомоной, поселково Советүүдэй тоо бүридхэлгэдэ туһалха үүргэтэй 200 комисси бэлэдхэлэй хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Улан-Удын горсоведэй, Бичурын аймсоведэй гүйсэдкомуудай дэргэдэхи тиимэ комиссинууд һайнаар ажаллана. Гэбэшье, зарим комиссинууд үшөөл муугаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй тоодо Баргажанай, Мухаршэбэрэй аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэхи комиссинууд оролсоно.

Тоо бүридхэлгэдэ туһалха комиссинууд арад зоной дунда ябуулдаг ойлгууламжын хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха зэргэтэй. 1959 ондохи тоо бүридхэлэй удхашанарые, тэрэнэй түүхэ болон гуримые хүн зондо хөөрэжэ үгэхэ шухала. Тиихын тула колхоз, совхоз, предприяти, эмхи зургаануудта лекци, хөөрэлдөө эмхидхэхэ, радио, хэблэл энээндэ үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди.

ЦСУ-гэй аймагай болон городской инспекторнууд тоо бүридхэлгын эмхидхэлэй түсэб зохёохо уялгатай. Тэдэнэр тусхай комиссинуудтай хамта хүдэлмэреэ ябуулха болоно.

Энээндэ аймагай, городской эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ехээр табиха ёһотой.

Н. Мункоев, БМАССР-эй Статистическэ управлениин начальнигай орлогшо.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Ансамбль гастрольһоо бусажа ерэбэ

Бурят-Монголой гүрэнэй дуу, хатарай ансамбль Сибириин, Казахстанай, Дунда Азиин хүдөө нютагуудаар зүжэг наада харуулжа ябаһанаа, майн һүүлээр бусажа ерэбэ. Дүрбэ һарын хугасаада ансамблиин коллектив Эрхүүгэй, Усть-Ордын, Красноярскын, Томскын, Кемеровэй, Ленинск-Кузнецкын, мүн Казахска, Таджикска, Киргизскэ, Туркменскэ, Узбекскэ ССР-нүүдэй ажалшадай дунда оюун бэлигээ, мэргэжэл шадабаряа харуулаа.

Ташкентын телестудиһаа ансамблиинхидай наадахые Узбекистанай, Казахстанай, Таджикистанай арад зон хаража баясаһан байна.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна фестивалиин лауреат болоһон манай ансамблиинхид городууд, промышленна предприятинууд, колхоз болон совхозуудта халуунаар угтагдаа.

Ансамблимнай шэнэдхэгдэһэн программатайгаар гастрольдо гараһан байгаа. Эдэнэр бурят-монгол арадай, СССР-эй арадуудай, арадай демократиин оронуудай, хилын саанахи зүүн зүгэй арадуудай дуунуудые дуулажа, хатарнуудые наадаа.

Дүрбэ һара соо тэндэхиин ажалшадта 75 концерт, Советскэ Армиин солдадуудта, хилэ сахигшадта хэдэн шефскэ концерт харуулаа. Ахадүү республикануудай соёл болон искусствын түлөөлэгшэдтэй уулзажа, дүй дүршэлөө абалсаһан байна.

Ленин тухай Б. Ямпиловай дуугаар ансамблиин концертнүүд эхилдэг байгаа. Д. Аюшеевэй «Байгал тухай дуун», Ж. Батуевай «Колхозно шог дуун» ирагуу хурсаар дуулагдаа.

— Бурят-монгол арадай дуунуудые гүйсэдхэдэг БМАССР-эй арадай артист Цырен Хоборковые хүн зон халуунаар угтаба. Мүн залуу артистнууд М. Чайванэ, Ч. Шанюшкина гоё һайханаар дуулана,—гэжэ «Казахстанская правда» газетэ бэшээ һэн.

— Хатар, танцанууд илангаяа һайнаар угтагдана. Жэшээлхэдэ, ансамблиин хатарай бүлэгэйхидэй наадаһан «Колхозно хатарай сюитэ», «Хани барисаан» гэһэн башкир хатар, «Ородой кадрилиин пляска», «Энэдхэгэй хатар» гэхэ мэтэ илангаяа һайшаагдаа. Хатаршад БМАССР-эй габьяата артистнууд—Е. Егоров. В. Тумурова, С. Барцева, А. Санжиев, артистнууд — В. Альчиханов, Е. Баргуева, Г. Манилова, С. Рихтер болон бусад шалгарна.

— Харагшадай сэдьхэл зүрхые хатаршад доһолуулна,—гэжэ «Южно-Казахстанская правда» газетэ бэшэһэн байна. «Голой толон» гэдэг балетһээ «Морёор гүйлгэлдөөшэнэй хатарые» Е. Егоров. М. Санжиев хоёр шадамар бэрхээр наадана.

Арадай хүгжэмэй оркестр бурят-монгол арадай хүгжэмэй баялигые шагнагшадта һайнаар хүргэжэ шадана,—гээд «Коммунист Таджикистана» газетэ бэшэһэн байна.

Хүдөө нютагуудта ансамбль илангаяа хүндэтэй байгаа. Зүжэг, наада табиһан лэ газартань артистнуудые колхознигууд халуунаар амаршалжа, баяр баясхалан хүргэдэг байба.

Таджикистандахи Ленинабадай областиин Москвагай нэрэмжэтэ томо колхозой правлени, партийна организаци ансамбль тушаа ингэжэ бэшээ: «Манай колхоздо ерэжэ, бурят-монгол арадай гайхамшаг искусство харуулһандатнай ехэтэ баясанабди. Ахадүү арадуудай хани барисаанай улам бэхижэжэ байһые танай айлшалжа ерэһэн ушар харуулна». Энэ колхозой Культурын томо ордон соо (харалгын залынь 1500 һууритай) ансамблиин артистнууд зүжэг, наада табяа һэн.

Ансамблиин коллектив гастрольдо ябахадаа энэдхэгэй шэнэ хатар, таджик хатар, казах, узбек, туркмен дуунуудые дуулажа һураһан байха юм. Энээниие һурахадань ахадүү республикын артистнууд туһалаа.

Уулзалгануудай үедэ элдэб дурадхалнууд хэлэгдээ. Жэшээлхэдэ, бурят ород хоёр хэлэн дээрэ концерт табигданагүй, эрэшүүлые хоорто олон болгожо, хоорые һайжаруулха, национальна инструментнүүдые оркестртэ нэмэжэ, үргэдэхэ гэжэ заагдаа.

Ансамблиинхид бурят-монгол искусство, уран зохёолой 2-дохи декадада бэлдэжэ байнхай. Уранһайханай бүлгэмүүдһээ бэлигтэй залуушуулые шэлэн абаха, репертуартаа шэнэ һонирхолтой зохёолнуудые оруулха ёһотой болонобди.

Мүнөө ансамбль Усть-Ордын национальна округоор. Түнхэнэй аймагаар ябахаяа байна.

Б. Егоров, Бурят-Монголой гүрэнэй филармониин директор.

Ойлгосотой байха тумаа һонирхолтой

Партиин обкомой лектор нүхэр Батуев Закаменай аймагай колхозуудаар ябажа, лекци уншаа. Уласхоорондын байдал тухай юрын хара хэлээр, тодорхой баримтануудые харуулан, хүнэй зосоо оромо ойлгосотойгоор лекци хэлэхэдэнь шагнагшад ехэ һонирхоо. Тобшоор аад, тодо һоноroор хэлэгдэһэн лекци шагнагшадай анхарал ехээр татаа.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо уншаһан лекцинэнь 40 гаран хүн шагнаа. Лекцидэ суглараагшад ехэ ханамжатай үлэжэ, саашадаа бурят хэлэн дээрээ иимэ лекцинүүдэй олоор уншагдадаг болохые хүсэбэ.

Г. Тугутов.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Курумканай аймагай хүдөө ажахын зарим мэргэжэлтэд заабари үгөөд лэ, бодото ажал хэнэгүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй малшадые танилсуулнагүй гэжэ газетэдэмнай «хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ» гэһэн гаршагтай статья соо гараа һэн.

Тус статья аймагай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй суглаан дээрэ хэлсэгдээд, хэмжээн абтаба гэжэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Дампилон редакцида мэдээсэбэ.

Гадна, колхозой хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй һарын түсэб правлениин заседаняар баталагдаха болоо. Тиихэдэ тэдэнэртэй һарадаа нэгэ дахин семинар үнгэргэгдэдэг болохонь.

***

Манай газетэдэ толилогдоһон «Туһаламжа үзүүлхэ шухала» гэһэн статьягаар, харадагүй зоной эхин эмхиин хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд абтаа, тиимэ хүнүүд энэ оной намар болотор һайн байратай болохо гэжэ Түнхэнэй аймгүйсэдком редакцида мэдээсэбэ.

***

«Коммунизм» колхозой холын гүүртынхид хэды һарын туршада кино, концерт харанагүй, тэдэнэй гэр байрануудынь муу, шиигтэй байдаг. Нүүдэл наймаанай эмхидхэгдээгүй дээрэһээ малшад хэрэгтэй юумэнүүдээ абахын тула 60-аад модоной газар ошохо баатай болоно гэһэн статья манай газетэдэ толилогдоһон байгаа.

Статья соо дурсагдаһан баримтанууд зүб байжа, энэ дутагдалые усадхаха хэмжээ абтаа гэжэ Закаменай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Аюров редакцида мэдээсэнэ.

Элдэб һонин

★

АЖАЛШАДТА ШҮҮБЭРИ ТҮЛЭНЭ

Мүнгэ-эдэй лотерейн шүүбэритэ тиражай таблицаар ажалшадта шүүбэринүүд хаа хаанагүй түлэгдэжэ байна.

Уранзурагуудай музейн хүдэлмэрилэгшэ В. Гомзякова сарбуугай часы, «Союззаготтрансын» алба хаагша П. Красиков велосипед шүүгээ.

Улан-Удэ городой нөөсэлгын кассанууд түрүүшын 3 үдэрэй туршада 70000 түхэригэй шүүбэри ажалшадта түлөө. Тэрэ тоодо «Иртыш» маркын радиола, «Саратов-2» маркын холодильник, гарай, хүлэй, электрическэ оёдолой машинанууд, сарбуугай алтан часынууд, ковёр гэхэ мэтэ олон зүйлнүүд бии.

Н. Петров.

Тобшо мэдээсэлнүүд

☆ Содном Мунконов Ахын аймагай культурын байшанда киномеханигаар хүдэлмэрилхэ зуураа, дүтэ байгаа «Коммунизм», «Улаан малшан» колхозуудта ошожо, кино харуулна. Иигэжэ оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

П. Жужаев.

☆ Хорнин аймагай Культурын байшангай уранһайханай бүлгэмэй агитбригада Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз ерэжэ, гоё һайхан концерт харуулаа. Мүн тэдэнэр Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Красный партизан» колхозуудаар ябаа.

К. Жалсараев.

☆ Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой тракторна-таряан ажалай бригада ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээлэй база байгуулхын тула оролдоно. Тэдэнэр богонихон саг соо 100 гектарта кукуруза таряа. Трактористнууд Бадма Марбаев, Александр Михайлов гэгшэд зелёнко тарилга дээрэ һайнаар хүдэлмэрилөө.

Д. Чимитов.

☆ Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй РТС-эй электростанциһаа Жэмһэг нютаг хүрэтэр утаһан татагдажа, электрын һаруул лампочканууд тосхоние гэрэлтүүлбэ. Энэ хүдэлмэрие ехэнхидээ комсомолшууд хээ.

Б. Бирбаев.

Авиамоделистнүүдэй мүрысөөн

Һаяхан Улан-Удын Соведүүдэй талмай дээрэ авиамоделистнүүдэй городской мүрысөөн үнгэргэгдөө. Мүрысөөндэ 18 экипаж хабаадажа, самолёдой 26 янзын ниидэдэг модельнүүд агаарта табигдаа. Нүхэр Толетовой уралан хэһэн модель час соо 123 километр ниидэжэ, һайн дүн харуулаа. Птащенкын хэһэн модель час соо 87.3 километртэ ябаһан байна. Мүн конструкторнууд Геннадий Черных, Анатолий Жаркой гэгшэдэй бүтээһэн модельнүүд харагшадта һайшаагдаа.

Зураг дээрэ: 68-дахи һургуулиин һурагша Геннадий Черных өөрынгөө хэһэн модель харуулжа байна.

К. Немилов.

★ ★

ЗЭРЛИГ НУГАҺАД. И. Денисовэй фотоэтюд.

Залуу һаалишадай бэлэг

ВЛКСМ-эй XIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан Свердловой нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай гүүртынхид ажалаа һуларуулнагүй, улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2800 литрһээ доошо бэшэ һү һааха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө үсэд шангаар ажаллана.

—Абаһан уялгаяа дүүргэхэһээ байтагай, үлүүлэн дүүргэхэ аргатайбди,—гэжэ гүүртын ахалагша һаалишан Любовь Андреевна Филиппова мэдүүлнэ.

Үнгэрһэн таба һарада гүүртынхид дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 720 литр һү һаагаа. Түрүү һаалишан Любовь Филиппова үнеэн бүриһөө 1323 литр һү һаанхай.

Зунай һара гараһаар үнеэдэйнь һүн бүри дээшэлээ. Һаалишан Филипповагай харууһалдаг «Встреча» гэжэ үнеэн һү шэмэеэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ болгоо.

Тори. **С. Табдаев.**

Эдиршүүлэй барилдаан

Хоёр зэргэлээгээр жагсаһан, улаан галстугуудтай эдир пионернүүд Улекчин тосхоной үйлсые уруудан, нарьяса дуулалдаһаар Зэдэ мүрэнэй эрьедэ ерэжэ, байгаалиин дураар бүтэһэн тансаг һайхан талмай дээрэ тогтобо. Мүн һургуулида үшөө ороогүй багашуул жагсаалай урда, хойгуур урьдилдэн ерэжэ, тэдэниие тойрон зогсонод.

Горнын абяан соностоод, пионернүүд отряд отрядаараа зэлэ татан жэрыбэ. Тусхай пакедүүдтэ хээтэй конфетэнүүдые абажа, ехэл амтархан эдинэ. Зарим нэгэниинь бишыхан дүүнэрээ хүндэлнэ. Эдэ бэлэгүүдынь тэдэнэй суглуулжа тушааһан түмэрэй, хуһанай гүлгэнэй түлөөһэн мүнгөөр абтаһан байна. Һургуулиин ахалагша пионервожата мүрысөөнэй эхилһэн тухайда соносхобо. 60 метрын зайда урилдаан, утые, үндэрые харайлга, бүхэ барилдаан боложо, угаа һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Бэлэдхэлэй классһаа — Дарима Очирова, нэгэдэхи, хоёрдохи классуудһаа— Гена Баранников, гурбадахи классһаа —Рабхад Сангатулин, дүрбэдэхи классһаа — Жамсаран Дашиев гэгшэд урилдаанда түрүүлжэ, шанда хүртэбэ. Харайлгаар шалгарһан үхибүүд мүн лэ шагнагдаа. Бүхэ барилдаан илангаяа һонирхолтой байгаа. Пионернүүд, үбсүүндээ улаан одотой дүүнэрынь бүлэг бүлэгөөрөө барилдаба. Дүрбэдэхи классай һурагша Самбу Дондуков шуран габшагайгаар барилдаад, бултыень ангилжа гараа. Багашуулай дундаһаа Володя Гончиков шалгарба.

Эрхим барилдаашадаа магтаһан хөөрэлдөөн удаан замхаагүй. Нэгэ бүлэг үхибүүдэй дундаһаа багашаг бэетэй, долонгир хүбүүн гаража, Самбугай гар баряад: «Амаршалнаб! Тэрэ Дамбиин доогуурнь орожо, ташаалаад, баһа гоёор шэдэбэш даа» гэжэ байжа тухайгүйгөөр магтана.

Эдэ бүгэдые һонирхон хараһаар байтар сагшье мэдэгдээгүй түргэнөөр үнгэржэ, наранай элшэ һулар һуларһаар үдэшын боро хараан болошоо. Һургуулиин жэшээтэ пионер, эрхим шаби Шултэм Цыбеновтэ түүдэг носоохо хүндэтэ эрхэ олгогдоод, галнайшье улаан дүлөөр соробхин бадарба. Үхибүүд улаан түүдэгээ тойрон хатарна.

Ториин аймагай Улекчинэй дунда һургуулиин пионернүүд һуралсалайнгаа жэлэй дүүрэһые иигэжэ тэмдэглээ.

Л. Мункуев.

Хүсэтэн тухай домог

Хүдөө нютагуудта элдэб домогтой шулуун гү, али модон хаа-яа дайралдадаг байна. Тэдээн тухайда нютагайнь зон ехэ һониноор хөөрэжэ үгэдэг. Тэрэ хөөрөөн дотор ехэнхидээ хүсэ ехэтэй хүнүүдэй асари томо шулуу үргэһэн тухай, ургажа байһан модо орбонтойнь һуга татан абаад, үзүүрээрнь газар худар хадхан зооһон тухай дурдагдадаг.

Тиимэ һонин домог Иволгын аймагай Харганаа нютагта бии байна. Улан-Удэһээ Кяхтын трактаар баруулжа ябахада 73-дахи километртэ хонинһоо томо, хоёр центнерһээ үлүү шэгнүүртэй шулуун харгын хажууда хэбтэдэг. Тэрэ шулууе хүсэтэй аха дүү хоёр үргэжэ, бэеынгээ тамир шадал туршадаг байгаа һэн гэлсэдэг.

Аха дүү хоёрой нэгэниинь тэрэ шулууе үглөөгүүр ажалдаа ошоходоо ойн захя хүрэтэр үргэжэ абаашаад хаядаг, тиихэдэ нүгөөдэнь үдэшэлэн ажалһаа бусахадаа тэрэниие гэдэргэнь үргэжэ ерээд, байрадань хаядаг һэн гэхэ. Урда сагта хүсэтэй хүнүүд хүсэеэ нюужа, хүнүүдээршье барилдадаггүй, бар хүсөө харуулдаггүй байһан юм гэлсэдэг. Юундэб гэхэдэ, тэрэ сагай хуули засаг хүсэтэй хүнүүдые харуул һахюулда абажа, хулгайшан дээрмэшэнэй, добтолһон дайсанай урдаһаа табидаг байгаа ха. 12 — 13 пүүд хэмжүүртэй шулуу үргөөд холо зайда ябадаг хүнүүдтэй барилдаашье һаа, хэн тэнсэхэ һэм даа!

Эртэ балар сагта бурят зоной дунда барилдаанһаа ондоо хүсэ туршаха спорт гэжэ байгаагүй ха юм. Тиимэһээ тэрэ хоёр аха дүү шулуу үргэжэ мүрысэдэг, бэеынгээ тамир хүсые шангадхадаг байгаа ха гэжэ багсаагдана.

Аха дүү хоёрой нэгэнһээ тараһан үрэ һадһаниинь мүнөө Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо һуужа байдаг. Тэрэ гэһээр табан үе үнгэрөө. Хүсэтэнэй нэгэн Жамбын Бата, Батын Лубсан, Лубсанай Цэбдэн, Цэбдэнэй Базаржап, Базаржабай Боря гэжэ заахан хүбүүн бии. Һургуулиин 1-дэхи класс дүүргэһэн Борис хүбүүн элинсэг хулинсагай удамаар ерээдүйн ехэ баатар болохо аалам—хэн мэдэхэб!

П. Банзаракцаев.

Хилын саанаһаа

Франциин коммунистическэ партиин ЦК-гэй пленум

ПАРИЖ, июниин 10. (ТАСС). Франциин коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй пленум мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. «Юманите» газетэ иигэжэ мэдээсэнэ. «Пленумэй үсэгэлдэр үглөөнэй заседани дээрэ Этьен Фажон түрүүлэгшээр һуугаа. Мүнөөнэй политическэ байдал, тэрээнһээ уламжалан партиин, хүдэлмэришэн ангиин, Франциин бүхы арадай үмэнэ табигдаһан ехэ зорилгонууд тухай Вальдек Роше элидхэл хээ. Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ эхилээ. Үдын хойно заседаниин үргэлжэлхэдэ Леон Мовэ түрүүлэгшээр һуугаа».

«Де Голлиин шанга засаг тогтооһонһоо уламжалан тохёолдоһон бэрхэтэй байдалые» пленум зүбшэн хэлсээ гэжэ «Юманите» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Францида республиканска байгуулалтаяа хамгаална

ПАРИЖ, июниин 10. (ТАСС). Республиканска эрхэ сүлөөе хамгаалха комитедүүд Франциин олон департаментнуудта эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Ороной 30 гаран департаментда иимэ комитедүүд байгуулагданхай. Коммунистнууд, социалистнууд, радикалнууд, католическа организацинуудай гэшүүд, элдэб профсоюзуудай түлөөлэгшэд эдэ комитедүүдтэ нэгэдэнхэй юм.

Республикые хамгаалха зорилгоор Ло болон Гаронна департаментда байгуулагдаһан комитет нютагуудтахи комитедүүдэйнгээ департаментска конференци эмхидхээ. Финистер департаментда нютаг нютагуудтань шэнэ комитедүүд байгуулагдаба. Бельфортохи республиканска комитет «ниитын аюулгүйе сахиха комитедүүд» гэдэгые зоригжуулагшадта сохилто үгэхыень ажалшадые уряалһан байна.

Японой парламентын 29-дэхи сесси нээгдэбэ

ТОКИО, июниин 10. (ТАСС). Японой парламентын 29-дэхи онсо яаралтай сесси мүнөөдэр Токиодо нээгдэбэ. Сессиин нээгдэхын урда тээ Японой правительствын заседани боложо, правительствын тушаалһаа бууха тухай шиидхэбэри баталан абаа, энээн тухайгаа парламентын доодо болон дээдэ палатануудта мэдээсээ.

Японой премьер-министрые сесси шэнээр һунгаха юм. Тэрэнь удаань правительство байгуулха. Доодо палатын түрүүлэгшые, вице-түрүүлэгшые, тэрэшэлэн парламентска комиссинуудай түрүүлэгшэнэрые һунгаха тухай асуудалаар сессиин түрүүшын үдэрһөө эхилэн либерально-демократическа, социалистическэ партинуудай хоорондо ехэ арсалдаан болоо. Премьер-министр мүнөөдэр һунгагдаха ёһотой аад, үшөө һунгагдаагүй байһаар.

„Номгон океанай аралнуудай, Азиин оронуудай зоной аюулгүй байдалай түлөө ехээр һанаагаа зоболго"

Харгалзалгын талаар ООН-эй Соведтэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 10. (ТАСС). Харгалзалгын талаар ООН-эй Соведэй 22-дохи сесси мүнөөдэр нээгдээ. Харгалзалга доро байһан орон нютагуудай — Шэнэ Гвинейн, Номгон океанай аралнуудай, Французска Тогын, Итальянска Сомалиин, Науру аралай, Баруун Сомалиин байдал, бусад асуудалнууд сессиин заседанинууд дээрэ хаража үзэгдэхэ юм. США-гэй харгалзалга доро байдаг Номгон океанай аралнуудай байдалые Совет түрүүшын ээлжээндэ хаража үзэхэ ёһотой гэжэ сессиин зүбшэхэ зүйлэй баталагдахада СССР-эй түлөөлэгшэ И. И. Лобанов дурадхал оруулаа. Холбоото Штадуудай ядерна зэбсэг тэндэ туршажа байһанһаа уламжалан эдэ аралнуудай хүн зон дахяад айхабтар ехэ аюулда ороод байна гэжэ советскэ түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Энэ райондо 1 миллион 500 мянган квадратна километр газар дээрэ аюултай байха гэжэ США-гэй зонхилхы засагаархид соносхоһон юм. Зүгөөр энэ аюулынь дурсагдаһан зоноһоо бури холуур тохёолдоно гэжэ советскэ түлөөлэгшэ хэлээ.

Ядерна зэбсэг туршаһан газарһаань баруулжаа 3 мянган километртэ байһан районда ороһон бороогой уһан угаа ехэ радиоактивна хүсэтэй байгаа гэжэ бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ жэлэй программаар «Витязь» гэжэ суднаар Номгон океан дээрэ ошоод шэнжэлэлгэ хэжэ байһан советскэ научна экспедици элирүүлээ. Энэ бузарлагдаһан районһоо советскэ экспедици гаража ошохо баатай болобо. Юуб гэхэдэ, экспедицидэ хабаадагшадай бэеын элүүртэ ехэ аюул тохёолдоно гэжэ И. И. Лобанов мэдүүлбэ.

Ядерна зэбсэг туршалгын ехэ аюултай байһые 44 ороной 9 мянган эрдэмтэд энэ оной январьда ООН-эй генеральна секретарьта бэшэг барюулхадаа уридшалан һануулһан байгаа гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ саашань хэлэбэ. Гэбэшье, зонхилхы засаг баригшад дэлхэйн шэнжэлхы ухаанай элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй һанамжые хэрэгсээнгүйгөөр харгалзалга доро байһан орон нютагуудта ядерна бомбонуудые тэһэлһэн зангаараа гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ саашань хэлэбэ.

США-гэй харгалзалга доро байһан Номгон океандахи аралнуудай нютаг зониинь ядерна зэбсэг туршалга хэһэнһээ уламжалан ехэ аюулда тохёолдоно гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, СССР-эй түлөөлэгшэ иигэжэ хэлээ: «Номгон океанай аралнуудай, Азиин оронуудай хүн зоной аюулгүй байдалай түлөө тон ехээр һанаагаа зобожо байһан бүхы дэлхэйн арадууд атомна зэбсэгэй туршагдажа байһан энэ район тээшэ мүнөө бүхы анхаралаа хандуулна».

Номгон океанай аралнуудай байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ гэжэ советскэ делегадай оруулһан дурадхалые Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ буруушаагаа. Тиихэдээ, США-гэй зонхилхы засаг баригшад дурсагдаһан районд охи байдал тухай элидхэл хэхын тулада, Соведэй гэшүүдэй асуудалнуудта харюу үгэхын тулада өөрынгөө тусхай түлөөлэгшые Нью-Йорк түргэнөөр эльгээжэ шадахагүй байна гэһэн хэбэртэй шалтаг баряа.

Холбоото Штадуудай түлөөлэгшын тайлбарииe хангалтагүй гэжэ тоолохо зуураа, харгалзалга доро байһан орон нютагай хүн зондо айхабтар ехэ аюулай тохёолдожо байгаа хаданьх, хойшолуулашагүй хэмжээ абахыень Соведые СССР-эй түлөөлэгшэ уряалаа.

Номгон океанай аралнуудтахи байдал тухай асуудалые зүбшэхэ зүйлэй хоёрдохи пункт болгон хэлсэхэ гэжэ Совет шиидхэһэн байна.

СССР США ХОЁРОЙ ХООРОНДО ХУДАЛДАА НАЙМАА ҮРГЭНӨӨР ХЭХЭДЭ ТААРАМЖАТАЙ ГЭЖЭ АМЕРИКАНСКА ГАЗЕТЭ БЭШЭНЭ

ВАШИНГТОН, июниин 10. (ТАСС). «Вашингтон пост энд таймс геральд» газетэ редакционно статья бэшэһэн байна. Худалдаа наймаа үргэдхэхэ тухай Советскэ Союзай дурадхал хүлеэн тогтоожо абахыень США-гэй правительствые газетэ уряалба. «Зарим баруун гүрэнүүд, тэрэ тоодо Холбоото Штадууд советскэ үргэн ехэ дэлгүүр дээрэ элдэб түхэлэй машинануудые худалдаа һаа, горьтойхон ашаг оложо шадаха байгаа. Иимэ машинануудые худалдажа абаха хүсэлэнтэй байһан тухайгаа Москва мэдүүлээ» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай, баруун оронуудай хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөгөө һаа, эдэ оронуудай хоорондохи харилсаа заһаруулан һайжаруулха хэрэгтэ нилээд туһатай байха һэн гэжэ зааха зуураа, газетэ саашадань иигэжэ бэшэнэ:

«Хэрбээ иимэ алхамуудые хээд байхада, буу зэбсэг бүтээлгын хойноһоо хиналта хэхэ тухай хэлсээ баталха хэрэгые урагшатай болгохо, шанга байдал юрэнхы дээрэнь һуларуулха байгаа гээшэ һаань, иимэ алхам хэхэдэ ямаршье хохидол болохогүй ха юм. Бэрхэшээлнүүдэй хэршье тохёолдохо байгаа һаань, худалдаа наймаа эрхилэе гэжэ Москвагай дурадхажа байһанһаа Холбоото Штадууд арсаха ёһогүй. Наймаа эрхилхын тулада хоёр правительствын зүгһөө тиимэ ехэ шэнжэлэл хэһэнэй хэрэг байнагүй ха юм. «Стратегическэ эд бараагаар» наймаа хэхыень баруун оронуудта хоригдоһон ушарые мүнөө Парижда дахяад харан үзэжэ байнхай. Энэ хорилтые һуларуулха талаар Вашингтон үүсхэл гаргажа шадаха байна бшуу. Тиигээд байгаа һаа, советскэ дурадхалые шэнжэлэн үзэхэ хэрэг урагшатай болохо һэн. Правительство хадаа Бэттлын хуулида ондоогоор хандадаг болохо ёһотой. Энэ хуули Советскэ Союзда ямар нэгэн урьһаламжа үгэхэ хэрэгтэ сэхэшье һаад хээгүй һаа, саашадаа гүүраа бэрхэшээл тохёолдуулдаг байна. Тиигээд хоёр таладаа таарамжатайгаар худалдаа наймаанай хэлсээ Москватай баталха һэдэлгэ правительство гаргаха ёһотой».

Панчатантра

Худалша үнэгэн

Нэгэ халтар шарахан үнэгэн эдеэ хоолоо бэдэржэ ябатараа нүүдэл байдалтай арадай айлай буусада хүрэжэ ерэхэдэнь, шэрэшэ хүнэй мартаһан ехэ амһартатай хүхэ шэрэ байба ха. Тэрэ үнэгэн амһарта соо хүхэ үнгэтэй юумэнэй байхые харамсаараа, хүлөөрөө малтажа үзэхэдэнь, хүлын хүб хүхэ үнгэтэй ехэ гоёхон болошобо. Энээндэ баясажа бүхы бэеэрээ шэрэтэй амһарта соо орожо хүльбөөхэдэнь, бэень хүб хүхэ үнгэтэй болобо. Хүхэ үнгэтэй болоһондоо хүхижэ, үнэгэнэй гол горхоор, хүдөө талаар хатаржа ябахадань, бэшэ үнэгэд ба гүрөөһэд ехэ гайхалсан асуубад:

—Ши хэн гээшэ бэлэйш?

—Би Жиг гэжэ нэрэтэй үнэгэн гээшэб. Тэнгэриһээ намайе доро газарта буужа, арьяатанай захиржа, тэдэниие бэеэр хооронд химараагүй байлгаха бай гээд эльгээбэ,—гэжэ үнэгэнэй харюусахадань, арьяатан бүгэдөөрөө үнэншэжэ, үнэгые ехэдэ үргэн хүндэлжэ, хүдөө газар ябаа һаань, арсалан нюргаа дээрэ һуулгажа, бэшэ арьяатан олоһон эдеэнһээнгээ дээжэ эдюулжэ ябаба ха. Иимэ эрхэ хүндэтэй болоһондоо хүхэ үнэгэн омог дээрэлхүү сэдьхэлтэй боложо, бага сага арьяатание доромжолон дарлажа, баһажа ябадаг болобо. Нэгэтэ энэ үнэгэн ондоо үнэгые заража, эхэдэмни эдеэ жэмэс абашажа ерэ гэжэ эльгээбэ. Үнэгэнэй эдеэ абашажа ерэхэдэнь, эхэ үнэгэнниинь хүбүүнэйнгээ хуурмаг ябадалые урид дуулаһан байжа, заруулжа ерэһэн үнэгэндэ үгүүлбэ:

—Ши бусахадаа минии хүбүүндэ тон гансаарандань иигэжэ хэлээрэй. Бэшэндэ хүндэлүүлжэ, өөртөө адли нүхэдөө зобоожо ябахадашни, аласайшни ябадалда һайн байхагүй бэшэ гү?

Тэрэ заруулһан үнэгэн бусажа ерээд, бэшэ үнэгэнүүдтээ энэ хүхэ үнэгэмнай маанадтаал адли амитан бололтой гэжэ, эхынь хэлэһэн захяае бултыень хөөрэжэ үгэбэ. Иимэ юумэ дуулахадаа үнэгэд бултаараа сугларан зүбшэлдэбэ:

—Энэ хүхэмнай ялагаашье һаа, манда адли үнэгэн гээшэ. Энээндэ муу юумэ хэхэдэ бэлэн хаш даа.

—Бидэ гансаараа тэдэниие хүндэлжэ байшабди, буса арьятан бүгэдөөрөө хүндэлнэ ха юм. Тиимэ тула хүхэ үнэгэнэй худалые яажа гаргаха ёһотой гээшэб?

—Хүхэ үнэгэн үнэхөөр, зүб мүрөөр ехэ болоогүй, харин хуурмаг аргаар эхэ боложо, илангаяа бидэ үнэгэдэй аймагые доромжолжо байна.

Иигэжэ хөөрэлдөөд, үнэгэд бэшэ арьятанай суглардаг газарта ерэжэ үгүүлбэ:

—Энэ хааныг бидэ аддаршаһан хүхэ үнэгэмнай манда адли үнэгэн лэ. Тиимэһээ энээниие хаамнай гэжэ хүндэлхэеэ болие.

Үнэгэдэй иигэжэ хэлэхэдэнь, бүхы арьятан:

—Тэнгэриһээ заяагдажа ерэһэн хаанииета үнэгэд ямар ушарһаа доромжолжо хэлэбэ гээшэбта?

Арьяатанай иигэжэ һэжэглэхэдэнь, үнэгэд дахин үгүүлбэ:

—Тэнгэриин зарлиг манай хэмнай ошожо шагнаһан юм? Энэшни өөрынгөө хуурмаг аргаар ехэ болоо бшуу. Таанарай этигээгүй хада бидэ нэгэ жэшээ харуулая. Бидэ үнэгэдэй аймаг хабарай эхин һарада Бусэ гэжэ нэрэтэй одондо бүгэдөөрөө эрхэ бэшэ согсойжо һуугаад хусадаг ёһотой бэлэйбди. Манай аймагай үнэгэнэй хусаагүй һаань, үһэниинь зулгаржа унаха ёһотой юм. Үһэеэ унахагүйн тула бидэ бултаараа сугларжа, эрхэ бэшэ хусаха ёһотойбди. Одоо бидэнэй сугларжа хусахада энэ хүхэ үнэгэн хусаа һаа, манай аймагай болохо, хусаагүй һаа, тэнгэриин зарлигаар эльгээгдэһэн үнэгэн гэжэ мэдэхэбди.

Иигэжэ хэлээд, үнэгэдэй хабарай эхин һарын Бусэ гэжэ одоной гараха үдэ[...] бултаараа ёнхолон хусахадань, [...] нэсэгэн болохойн айжа хусаба ха. Хүхэ [...] хүхэ үнэгые бидэнэй үнэгэн гэжэ [...]

Энэ уһгэрэйхэдэ, худал хуурмаг [...] яра олохо, ехэ болоһон хүн тэдэ үнэгэн мэтэ болохо гэжэ мэдэлтэй гү!

Р. Пубаев, хуушан монгол[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16

Н00758. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3121